

Představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy

Saskia Kocianová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Saskia Kocianová**
Osobní číslo: **H17816**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o problematice učitelského povolání v mateřské škole.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na pracovní činnosti učitele mateřské školy s ohledem na názory rodičů.
Příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek.
Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku pro rodiče.
Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a formulace závěrů výzkumu.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

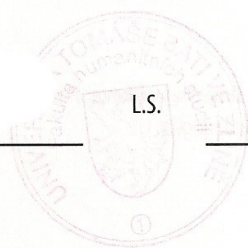
Seznam doporučené literatury:

Bang, Y. S. (2018). Parents' perspectives on how their behaviors impede parent – teacher collaboration. *Social Behavior and Personality*, 46(11), 1787-1799. Dostupné z <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.7270>
Burkovičová, R. (2013). *Obtížnost profesních činností v učitelství pro mateřské školy*. Ostrava: Ostravská univerzita.
Helus, Z., Bravená, N., & Franclová, M. (2012). *Perspektivy učitelství*. Praha: Univerzita Karlova.
Lazarová, B. et al. (2006). *Cesty dalšího vzdělávání učitelů*. Brno: Paido.
Syslová, Z. (2013). *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: Grada.
Šmelová, E. (2005). Předškolní vzdělávání očima rodičovské veřejnosti. *Pedagogická orientace*, 15(1), 52-57.
Vašutová, J. (2007). *Být učitelem: Co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: Univerzita Karlova.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně15.4.2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá představami rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy. Cílem bakalářské práce bylo vymezit teoretická východiska zaměřená na problematiku učitelského povolání v mateřské škole. Taktéž bylo cílem zjistit, jaké jsou představy rodičů podle jejich vzdělání, podle počtu jejich dětí, podle osobní zkušenosti s mateřskou školou o pracovních činnostech učitele mateřské školy a jakou významnost připisují jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy. V teoretické části je popsáno povolání učitel mateřské školy a druhy pracovních činností, které vykonává. Vyhodnocení stanovených cílů probíhalo na základě dotazníkového šetření u 93 rodičů, jejichž děti aktuálně navštěvují mateřskou školu. Výsledky, prezentované v praktické části, ukazují, že rodiče si převážně myslí, že učitel mateřské školy dohlíží na děti, komunikuje s rodiči, vychovává a vzdělává děti a vymýšlí pro děti aktivity.

Klíčová slova: profesní činnost učitele mateřské školy, učitelské povolání, představa

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on parent's ideas of working activities of a kindergarten teacher. The goal of this bachelor thesis was to define the theoretical basis focused on the issue of the teaching profession in kindergarten. The goal was also to find out what parent's ideas are according to their education, the number of their children, their own experience with the kindergarten and the importance they attach to the work activities of the kindergarten teacher. Concerning theoretical part, there is described and characterized the kindergarten teacher and the types of his work activities. The evaluation of the set goals was based on a questionnaire survey of 93 parents whose children are currently attending a kindergarten. The results presented in the practical part show that parents think that a kindergarten teacher supervises children, communicates with parents, educates children and prepares activities for children.

Keywords: professional activity of a kindergarten teacher, teaching profession, idea

Chtěla bych poděkovat vedoucí své bakalářské práce doc. PaedDr. Janě Majerčíkové, Ph.D. za ochotu a vstřícnost. Ráda bych také poděkovala všem rodičům, kteří byli ochotni zapojit se do mého výzkumu a mé rodině za podporu v průběhu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 UČITELSTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	11
1.1 UČITEL MATEŘSKÉ ŠKOLY	11
1.2 PEDAGOGICKÉ ZNALOSTI UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY	12
1.3 PEDAGOGICKÉ DOVEDNOSTI UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY	13
1.4 KOMPETENCE UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY	14
1.5 PRACOVNÍ ČINNOSTI UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	15
1.6 PROBLÉMY VÝKONU UČITELSKÉHO POVOLÁNÍ.....	19
2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ POHLEDEM RODIČŮ	21
2.1 PŘÁNÍ A OČEKÁVÁNÍ RODIČŮ OD UČITELŮ MATEŘSKÉ ŠKOLY	24
2.2 POŽADAVKY RODIČŮ NA POVOLÁNÍ UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY	25
2.3 PŘEDSUDKY VŮČI UČITELSTVÍ	26
2.4 ROLE RODIČE A ROLE UČITELE VE VÝCHOVĚ DÍTĚTE	27
PRAKTICKÁ ČÁST	29
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	30
3.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
3.2 VÝZKUMNÁ METODA.....	31
3.3 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	31
3.4 PŘEDVÝZKUM	32
4 VÝSLEDKY VÝZKUMU	33
4.1 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	33
5 ZÁVĚRY VÝZKUMU	56
5.1 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	59
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	64
SEZNAM TABULEK.....	65
SEZNAM GRAFŮ	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Téma „Představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy“ jsem si zvolila proto, že i v dnešní době od mnohých rodičů slyším, že učitel mateřské školy děti pouze hlídá a jeho práce není tak důležitá, jako práce učitelů na jiných stupních škol.

Práce je teoreticko-empirického charakteru. Cílem bakalářské práce je popsat představy rodičů o pracovních činnostech, které vykonávají učitelé mateřských škol. V teoretické části je cílem vymezit teoretická východiska zaměřená na pracovní činnosti učitele mateřské školy s ohledem na názory rodičů. První kapitola se zabývá učitelstvím v mateřské škole. Věnujeme se pedagogickým dovednostem, znalostem a kompetencím, kterými by měl učitel mateřské školy disponovat. Z různých zdrojů uvádíme také všechny pracovní činnosti, které učitel vykonává v práci, ale i doma. K povolání učitele, i učitele v mateřské škole, se pojí řada problémů, které jsme také zahrnuli do první kapitoly.

Ve druhé kapitole se zabýváme předškolním vzděláváním pohledem rodičů, tedy tím, jak rodiče pohlíží na mateřskou školu i na funkci předškolního vzdělávání. Do kapitoly o předškolním vzděláváním pohledem rodičů jsme zahrnuli i výzkum zjišťující názory učitelů mateřských škol na to, jak je dle nich vnímáno jejich povolání právě rodičovskou veřejností. Dále se zabýváme i přáním a očekáváním rodičů od učitele mateřské školy. Zahrnuli jsme také požadavky rodičů, které kladou na povolání učitele v mateřské škole. Zmínili jsme ale i požadavky, které jsou na povolání učitele v mateřské škole kladeny ze strany státu, nebo celé společnosti. Do této kapitoly jsme zahrnuli i předsudky vůči učitelství. Zahrnuli jsme je sem také proto, že právě tyto předsudky, které se ve společnosti objevují, ovlivňují pohled rodičů na předškolní vzdělávání a na učitele mateřské školy. Ve druhé kapitole jsme se na konec rozhodli srovnat roli rodiče a roli učitele ve výchově dítěte. Z dostupných zdrojů pojmenováváme všechny role učitele, které ve své práci zastává.

Výzkum je orientovaný kvantitativně. Využili jsme dotazník, který byl určen pro rodiče dětí aktuálně navštěvujících mateřskou školu a publikován byl prostřednictvím sociálních sítí. Dílčími cíli výzkumu bylo zjistit, jaké jsou představy rodičů podle jejich vzdělání, počtu jejich dětí a podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy o pracovních činnostech učitele mateřské školy a zjistit, jakou významnost rodiče připisují jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy. Dalšími cíli bylo zjistit vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání učitele mateřské školy a vzděláním rodičů a počtem jejich dětí a také vztah mezi názory rodičů na vzdělání učitele mateřské školy a osobní zkušeností rodičů s docházkou do mateřské školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 UČITELSTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

V první kapitole se budeme věnovat povolání učitele mateřské školy a charakteristikám, kterými disponuje. V podkapitolách rozebereme jeho pedagogické dovednosti, znalosti a kompetence, které se s výkonem tohoto povolání spájejí.

Šmelová (2009, s. 13) cituje podle § 2 Zákona č. 561/2004 Sb.: „*Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělaného, který uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání).*“

Šmelová (2009) uvádí podle § 2 Zákona č. 561/2004 Sb i předpoklady pro výkon učitelského povolání. Řadí se sem způsobilost k právním úkonům, odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a znalost českého jazyka.

1.1 Učitel mateřské školy

Učitel je jeden z hlavních aktérů ve vzdělávacím procesu. Je zodpovědný za spoluvytváření edukačního prostředí, klimatu třídy, za organizaci činností dětí, řízení a hodnocení procesu učení a jeho výsledků. Působení učitele na dítě je v zájmu jeho komplexního rozvoje. Podmínky a nároky, které jsou kladené na práci učitele, se mění s proměnami společnosti, a proto se učitel musí celoživotně zdokonalovat a vzdělávat. Od učitele se očekává autonomie, flexibilita, profesní sebevědomí, schopnost sebereflexe, rozvinuté sociální kompetence a důležitá je také učitelská etika. Učitel mateřské školy byl a pořád je považován za člověka, který disponuje širokou škálou dovedností i ručními pracemi, do kterých se řadí například hra na hudební nástroj. Učitel musí respektovat dětskou snahu směřovat stále dopředu, jeho snahu učit se samo a sebezvíjet se. V dnešním světě učitel představuje hodnoty lidskosti a demokracie. (Svobodová, & Vítečková, et al., 2017)

Jan Průcha s Walterovou a Marešem (2003) definují učitele jako „*jednoho ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaného pedagogického zaměstnance, který je spoluzodpovědný za přípravu řízení, organizace a výsledky tohoto procesu, přičemž vycházíme z rozšířeného modelu profesionalizace, který zdůrazňuje jeho subjektivně – objektové role v interakci s dítětem a prostředím.*“ (Kasáčová, & Tabačáková, 2010, s. 13)

Učitelem se zabývá pedagogická disciplína – pedeutologie. Jeho osobnost ale skutečně můžeme poznat, až když ho pozorujeme v různých pedagogických situacích.

Podle Mikšíka (Dytrtová, & Krhutová, 2009, s. 15) osobnost učitele tvoří několik významných částí. Jsou to psychická odolnost, adaptabilita, adjustabilita, schopnost osvojovat si nové poznatky, sociální empatie a komunikativnost. Učitel by měl být odolný vůči negativním vlivům, měl by se dokázat začlenit do společnosti a přizpůsobit se.

Učitel je důležitou postavou v životě každého dítěte, protože umí vnímat i formovat jeho osobnost. Je to právě učitel mateřské školy, kdo pokládá základy celoživotního vzdělávání. Veškeré jeho činnosti musí dbát na potřeby dětí. Učitelská profese se ještě pořád v některých společnostech považuje za řemeslnou činnost. Je důležité, aby byl učitel mateřské školy brán jako odborník ve výchově, který je zodpovědný za budoucí generace. Učitel by měl být pro děti motivujícím faktorem. Jeho profesní osobnost se utváří už během získávání znalostí ve škole, ale vychází také z jeho touhy stát se učitelem. Na vytváření osobnosti učitele se podílí stejně jeho příprava na škole i samotná pedagogická praxe. (Dytrtová, & Krhutová, 2009) Mezi nezbytné vlastnosti učitele mateřské školy se řadí také trpělivost, flexibilita a sociabilita. (Šmelová, 2009)

Učitel mateřské školy by měl být ve své práci odborníkem. Jeho osobnost může být vymezena ve třech úrovních. Úroveň individuální, společenská a kvalifikační. Individuální úroveň zahrnuje charakteristiky osobnosti, které má učitel splňovat. Společenskou úroveň formuluje společnost – společnost vytváří požadavky na pracovní výkon učitele. Kvalifikační úroveň určuje požadované vzdělání pro výkon povolání učitele mateřské školy. (Kasáčová, & Tabačáková, 2010). Učitel pro dítě představuje vzor, který jim vštěpuje základní morální hodnoty. (Helus, Bravená, & Franclová, 2012)

Učitel mateřské školy by měl napomáhat sociálnímu rozvoji u dětí a k tomu potřebuje znalosti sociálního vývoje dítěte předškolního věku. U dětí by měl také podporovat empatii a spolupráci, pomoc druhým. Důležité jsou také osobnostní rysy učitele – jeho svědomí, morální hodnoty, znalost sebe sama, komunikace s ostatními. Pro to, aby dokázal rozvíjet osobnosti dětí, musí mít sám rozvinutou osobnost. (Svobodová, & Vítěčková, et al., 2017)

1.2 Pedagogické znalosti učitele mateřské školy

Osobnost učitele utváří i pedagogické znalosti. Dytrtová a Krhutová (2009, s. 44) převzaly dělení znalostí podle Janíka (2007). Znalosti jsou rozděleny na znalosti obecné didaktiky, znalosti kurikula, znalosti kontextu a znalosti sebe sama. Janík (2007) do znalostí obecné didaktiky zařazuje znalosti metod výuky. Mezi znalosti kontextu pak znalosti podmínek vzdělávání a znalost sebe sama předpokládá znalost vlastních hodnot a znalost vlastní osobnosti – svých silných a slabých stránek.

Dytrtová s Krhutovou (2009, s. 44) uvádí i další teorii znalostí – od Pearsona (1989), který je rozdělil na kauzální, normativní, empirické, předmětové (obsahové) a všeobecné. Učitel by tedy měl mít znalost procesů a jejich podstaty, cílů vzdělávání, znalosti, které vznikají na základě zkušeností a znalosti o všeobecném rozhledu učitele.

Vašutová (2004) čerpá z encyklopedie *The International Encyclopedia of Education* (1994, s. 6117-6121), ve které se uvádí domény znalostí učitele. Zahrnují šest základních domén – didaktické znalosti obsahu, znalosti o žácích a učení, znalosti obecné didaktiky, znalosti kurikula, znalosti kontextu, znalosti sebe sama. Didaktické znalosti obsahu zahrnují znalost předmětu i jeho didaktické stránky, dovednost organizovat vlastní vyučování. Mezi znalosti obecné didaktiky se řadí znalost organizace třídy, metody výuky, struktura a uspořádání výuky. Znalosti kontextu představují znalosti různých pedagogických situací, které se týkají dětí i rodičů. Učitel by měl také disponovat znalostmi sebe sama, které zahrnují znalosti vlastních dispozic, silných i slabých stránek vlastní osobnosti a jejich následné využití v různých pedagogických situacích.

1.3 Pedagogické dovednosti učitele mateřské školy

Kromě pedagogických znalostí i pedagogické dovednosti tvoří důležitou část osobnosti učitele. Utváření pedagogických dovedností začíná už rozhodnutím studenta vydat se učitelskou cestou. Pedagogické dovednosti se formují různými způsoby – například na základě dědičných dispozic. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

Pro pedagogické dovednosti neexistuje pouze jedna definice, jelikož řada autorů je popisuje jinak. Kyriacou (2008) na otázku „Co je to pedagogická dovednost?“ odpověděl, že je to cílená činnost učitele, která se zaměřuje na řešení pedagogických problémů. Řadí se mezi ně dovednosti plánovací, realizační, řídicí, dovednosti, které přispívají k udržení příznivého prostředí ve třídě, dovednosti formativní, diagnostické a autodiagnostické. Díky plánovacím dovednostem si učitel zvládne připravit výuku, určit si cíle, kterých chce dosáhnout a vybrat si vhodné prostředky pro naplnění těchto cílů. Dovednosti realizační a řídicí umožňují učiteli dosahovat zvolených výchovně-vzdělávacích cílů. Dovednosti, které přispívají k udržení příznivého prostředí ve třídě, jsou potřebné pro plynulý průběh všech pedagogických činností. Formativní dovednosti učitel využívá zejména při udržení poslušnosti dětí a při řešení výchovných problémů dětí. Diagnostické dovednosti učiteli umožňují hodnotit činnosti dětí. Autodiagnostické dovednosti jsou pro učitele důležité pro vlastní práci a sebeevaluaci. (Kyriacou, 2008)

Dále lze pedagogické dovednosti rozdělit do čtyř skupin. Těmi jsou dovednosti, které se týkají plánování a přípravy výuky, dovednosti, které se týkají vlastní organizace a realizace výuky, dovednosti, které se týkají hodnocení výkonu dětí a dovednosti, které se týkají sebehodnocení učitele. Do skupiny dovedností týkajících se plánování a přípravy výuky se řadí dovednost formulovat cíle výchovy a vzdělávání, volby vhodných metod i prostředků výuky, přípravy i organizaci výuky, vhodně zvolit aktivity. Tyto dovednosti jsou pro učitele velmi důležité, aby si dokázal stanovit, co se mají děti během vzdělávacích aktivit naučit. Pokud učitel nedisponuje dovednostmi volby vhodných metod i prostředků výuky, nemůže dosáhnout vytyčených výchovně-vzdělávacích cílů. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

Do dovedností týkajících se vlastní organizace a realizace výuky se řadí dovednost motivovat děti, udržet jejich pozornost a vytvořit pozitivní klima ve třídě. Učitel, který vytváří pozitivní a příznivé klima ve třídě, dokáže také vytvořit vhodnou pracovní atmosféru, která podněcuje děti. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

Díky dovednostem, které se týkají hodnocení výkonu dětí, učitel může provádět diagnózu práce dětí, dokáže klást správné otázky a objektivně hodnotit.

Sebereflexe učitele, dovednost přijmout kritiku, dovednost hledat řešení ke zlepšení patří mezi dovednosti, které se týkají sebehodnocení učitele. Učitel, který dokáže přijmout kritiku, by ji měl dokázat využít jako zpětnou vazbu svého pedagogického výkonu.

Všechny dovednosti na sebe navazují a vzájemně se ovlivňují. Sebereflexe a sebekritika jsou důležité dovednosti pro zlepšení kvality pedagogické práce učitele.

Pedagogické dovednosti učitel může získat z prožívání, pozorování i hodnocení různých pedagogických situací. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

1.4 Kompetence učitele mateřské školy

Aby učitel byl ve své práci úspěšný, nestačí, aby měl pedagogické znalosti a dovednosti, měl by disponovat i několika kompetencemi, které uvádí řada autorů. Patří mezi ně odborná způsobilost, výkonová způsobilost, osobnostní způsobilost, společenská a motivační způsobilost. Na základě pedagogické, psychologické i didaktické přípravy si učitel osvojuje odborné kompetence. Pro získání výkonové způsobilosti učitel musí být fyzicky schopný zvládat pracovní vypětí. Osobnostní způsobilost znamená, že je učitel sociálně zralý. Učitel je také pro děti společenským vzorem, který by měl disponovat několika morálními vlastnostmi. Motivační způsobilost představuje ztotožnění učitele se svou profesí a jeho angažovanost pro naplnění svého poslání. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

Další autor, J. Delors (1997) stanovil čtyři cíle školy, které naplňují učitelé svými kompetencemi. Jedná se o cíle učit se poznávat, učit se žít společně, učit se konat a učit se být. Jednotlivé cíle učitele zajišťují dílčími kompetencemi, jako například kompetence komunikativní, sociální, pedagogické, informační, předmětové a jiné. (Dytrtová, & Krhutová, 2009)

Podle Vašutové (2004, s. 105) by měl učitel disponovat těmito sedmi kompetencemi:

- Předmětová
- Didaktická a psychodidaktická
- Pedagogická
- Diagnostická a intervenční
- Sociální, psychosociální a komunikativní
- Manažerská a normativní
- Profesně a osobnostně kultivující

Palán (2002) vymezuje kompetence jako pravomoc, nebo schopnost vykonávat určitou činnost nebo funkci. Jde tedy o způsoby chování, které určité osoby ovládají líp než jiné, a to jim umožňuje lépe zvládat určité situace. Kompetence jsou nejčastěji vyjádřeny jako znalosti, dovednosti, schopnosti, povahové rysy, postoje a zkušenosti. Lze říct, že být kompetentní znamená být schopný. V některých publikacích se můžeme setkat také s výrazem kvalifikace jako synonymem pro kompetence. Kvalifikací se rozumí soubor schopností, které jsou potřebné k získání způsobilosti k výkonu konkrétní činnosti. (Veteška, & Tureckiová, 2008)

1.5 Pracovní činnosti učitele mateřské školy

V této kapitole poukážeme na to, že práce učitele není jednotvárná. Budeme zde uvádět všechny druhy činností učitele mateřské školy, které uvádí literatura.

Mezi činnosti učitele mateřské školy patří přímá práce s dětmi, která není specifická pouze pro práci učitele mateřské školy. Učitel mateřské školy má ale vzhledem k učitelům na jiných úrovních škol nejvyšší počet hodin této činnosti. K problematice reálně vykonávaných činností učitelem mateřské školy Burkovičová a Kropáčková (2014) provedly výzkum. Ve výzkumu oslovily učitelky běžných mateřských škol, které do záznamového archu popsaly a pojmenovaly činnosti, které vykonávají v době vyhrazené pro přímou činnost s dětmi a činnosti vztahující se k povolání, které vykonávají po pracovní době. Kromě popisu činností učitelkami, výzkum probíhal také pozorováním učitelek v mateřských školách. Cílem

terénního pozorování bylo zjistit existenci popsaných aktivit a případné rozpoznání dalších, nepopsaných. Z pozorování vyplynuly další činnosti, které byly rozděleny do dvou skupin – činnosti přípravné a činnosti realizační. Do činností přípravných byly zařazeny sebevzdělávací činnosti (samostudium a sebevzdělávání v účasti v institucionálním vzdělávání), administrativní činnosti (spojené s konkrétním dítětem nebo s přímou pedagogickou činností), plánování a projektování (projektování edukace dětí a příprava organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost), evaluační činnosti (analýza a vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí, analýza a hodnocení výsledků dětí dosažených v různých oblastech v přímé pedagogické činnosti s dětmi, sebereflexe a sebehodnocení) a participace na správě a samosprávě školy (výzdoba a úprava třídy, péče o kabinety, knihovny). Jako činnosti realizační byla identifikována přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části, dále profesionální péče o dítě (včetně verbální i nonverbální komunikace s dítětem na základě analyzovaných potřeb dítěte), dohlížení (na skupinu dětí, na celou třídu, v budově MŠ, při pobytu venku), zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví dětí (v budově MŠ, při pobytu venku), vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost. (Burkovičová, & Kropáčková, 2014)

Autorky Kasáčová a Tabačáková (2010) provedly výzkum a na jeho základě uvedly seznam činností vykonávaných během výchovně-vzdělávacího procesu učitelem mateřské školy. Činnosti následně rozdělily na – činnosti orientované na dítě, činnosti související s vyučovacím procesem a jeho přípravou, činnosti související s výchovou a vzděláváním, činnosti orientované na seberozvoj osobnosti učitele.

Mezi činnosti orientované na dítě lze podle autorek (Kasáčová, & Tabačáková, 2010) zahrnout usměrňování a pomoc dítěti při rozvoji, přípravu dětí na vstup do školy, motivaci dětí, realizování psychodiagnostiky dítěte, rozvoj zájmu o výtvarní a hudební činnosti, rozvoj jemné motoriky dětí a uspokojování dětských potřeb.

Autorky (Kasáčová, & Tabačáková, 2010) zahrnuly mezi činnosti, které souvisejí s vyučovacím procesem a jeho přípravou, vychovávání, učení dětí základy slušného chování, hraní didaktických her, vyučování a vzdělávání dětí, chození na vycházky, předávání poznatků, učení dětí učení se, vedení výuky, vytváření představ u dětí, zpívání, cvičení, vyprávění, pomáhání dětem při splňování zadaných úkolů.

Jako ostatní činnosti, které souvisejí s výchovou a vzděláváním, učitelé provádějí hlavně dozor a budování vztahů s kolegy.

Vašutová (2004, s. 75) převzala další dělení druhů činností učitele od Kurelové (1998).

Uvádí čtyři základní druhy činností a těmi jsou:

- Orientační, komunikativní a kultivační činnosti
- Diagnostické a evaluační činnosti
- Projektivní činnosti
- Realizační činnosti

Vašutová (2004, s. 75) cituje Janíka (2002), který uvedl, že mezinárodní pracovní skupina „Učiteléské vzdělávání“ posuzovala činnosti učitele ve třech oblastech:

- Metodicko-organizační aktivity
- Aktivity podporující svobodu, sociální učení a integraci ve škole
- Aktivity směřující k profesnímu rozvoji učitele a rozvoji školy jako instituce

Další pojetí nabídla Burkovičová (2011, s. 239), která uvedla seznam činností učitelky mateřské školy v České republice. Řadí se sem:

- Programování a plánování edukačních aktivit
- Zabezpečování a organizování podmínek pro edukační aktivity
- Činnosti navozující aktivizaci a motivaci dítěte
- Realizace a řízení edukačních aktivit v interním prostředí MŠ
- Navozování a řešení výchovných situací
- Realizace a řízení edukačních aktivit v interním prostředí
- Realizace a řízení edukačních aktivit mimo MŠ
- Realizace a řízení edukačních aktivit a her v průběhu pobytu venku v areálu MŠ
- Hodnocení dětí a jejich produktů
- Individuální péče o děti se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami
- Příprava a tvorba učebních materiálů a pomůcek
- Činnosti související s diagnostikovaním dětí
- Setkání a spolupráce s rodiči
- Vedení pedagogické dokumentace
- Konzultace s učiteli a jinými odborníky o dětech a pedagogické činnosti
- Porady a schůze v mateřské škole
- Pomoc dětem v činnostech souvisejících se sebeobsluhou a životosprávou
- Dohled při samostatných činnostech, hrách a odpočinku dětí
- Práce v metodických sdruženích a jiných orgánech školy
- Vedení knihovny

- Vedení kroužku
- Vedení školní kroniky, alba apod.
- Vedení kabinetu, učebny
- Účast na vzdělávání
- Samostudium
- Vzdělávání jiných kolegů
- Mimoškolní a veřejné činnosti související s profesí
- Jiné činnosti

Učitelé mateřských škol v pracovní době vykonávají přímou pedagogickou činnost a práci, která souvisí s přímou pedagogickou činností. Prací související s přímou pedagogickou činností se rozumí spolupráce s dalšími pracovníky a rodiči, účast na školních poradách, apod. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání určuje, za co je učitel mateřské školy odpovědný, jaké odborné činnosti by měl vykonávat, jak má vést vzdělávání, nebo jak má vytvářet vztahy k rodičům.

Učitel je odpovědný za zpracování školního (třídního) vzdělávacího programu, vypracování programu pedagogických činností, průběžné sledování vzdělávání a hodnocení výsledků vzdělávání. Mezi odborné činnosti, které má učitel vykonávat, se řadí vytváření individuální a skupinové vzdělávací činnosti, které mají vést k rozvoji dětí, využívání takových metod a didaktických prvků, které odpovídají věku i individualitě dětí, evaluace efektivity vzdělávacího programu, výsledků práce, podmínek, poskytování poradenských služeb rodičům. Učitel by měl vést vzdělávání tak, aby se dítě cítilo fyzicky, psychicky i sociálně v pohodě, aby se u dětí zvýšilo sebevědomí, aby děti měly příležitost seznámit se se vším, co je v životě důležité, aby děti pochopily, že svým chováním mohou ovlivnit své okolí. Ve vztahu k rodičům by se měl učitel snažit vytvořit vztah plný spolupráce, zpřístupnit rodičům vstup do třídy za dítětem a podílet se na jeho činnostech, dát rodičům možnost spolupodílet se na tvorbě programu školy a na jeho hodnocení a průběžně s rodiči komunikovat o jejich dítěti a jeho rozvoji. (RVP PV, 2004 in Mondeková, 2014)

Burkovičová (2013) provedla výzkum, ve kterém učitelky mateřských škol hodnotily obtížnost pracovních činností učitele mateřské školy. Všechny pracovní činnosti uvádíme v příloze číslo 1.

Národní soustava povolání poskytuje další výpis pracovních činností učitele mateřské školy:

- Výchova a vzdělávání zaměřené na získávání vědomostí, dovedností a hygienických a sociálních návyků dětí v rámci školního vzdělávacího programu mateřské školy
- Podpora rozvoje osobnosti dítěte předškolního věku, zdravého citového, rozumového a tělesného rozvoje, osvojení pravidel chování a životních hodnot
- Podněcování osobního vývoje dětí, vyrovnávání nerovností vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání, pedagogická konzultace o vzdělávání dětí s rodiči a diskutování o jejich pokrocích, spolupráce s odbornými partnery
- Vykonávání prací a úkolů souvisejících s přímou pedagogickou činností včetně dohledu nad dětmi, vedení evidence o pedagogické činnosti, hodnocení účinnosti vzdělávacích programů, spolupráce se školskými a zdravotnickými zařízeními
- Tvorba vzdělávacího programu třídy mateřské školy
- Navrhování a aplikace vzdělávacích a výchovných metod včetně individuální práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami
- Tvorba koordinace školního vzdělávacího programu mateřské školy nebo tvorba vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a individuálních vzdělávacích plánů, popř. stanovení koncepce rozvoje školních vzdělávacích programů mateřských škol a jejich koordinace v regionu

Na pozadí povolání učitele mateřské školy se skrývá mnoho pracovních činností, které rodičovská veřejnost nevidí. Učitel mateřské školy například musí spolupracovat s několika externími spolupracovníky, provádí sebehodnocení své pedagogické činnosti, nebo se věnuje samostudiu. Všechny výše vyjmenované činnosti jsou důležité pro kvalitní výkon povolání a všestranný rozvoj dítěte.

1.6 Problémy výkonu učitelského povolání

Učitelské povolání se potýká i s několika problémy, které v této kapitole přiblížíme, protože ovlivňují pojmání učitelského povolání rodičovskou veřejností. U učitelů mateřských škol dochází k syndromu vyhoření mnohem častěji, než je tomu u jiných povolání. Učitel mateřské školy je totiž neustále sledován a posuzován, je zatížen velkou zodpovědností, musí disponovat různými schopnostmi – sebereflexí, sebeovládáním, psychickou odolností. (Vašutová, 2004 in Karmasinová, 2005)

Můžeme vymezit několik druhů zdrojů zátěže, které postihují učitelské povolání. Řadí se sem například chování žáků, vztahy mezi učitelem a vedením školy, nepochopení ze strany rodičů a nátlak veřejnosti. Mezi zátěž učitelů se řadí i nový faktor a to konflikt role učitelů. Učitel se cítí nejistý – má vystupovat jako přítel, který má důvěru dětí, ale zároveň je od něj vyžadováno zajištění kázně. Tato nejistota může vést až k pracovní nespokojenosti, k pocitům úzkosti nebo napětí. (Průcha, 2002 in Mondeková, 2014)

Učitel se ve své práci potýká i s několika dilematy. Má za úkol děti integrovat do společnosti, ale také je vést ke kritickým postojům. Jak má teda škola dítě vychovat? Má se dítě do společnosti pouze integrovat a přijat jí takovou, jaká je, nebo má iniciovat její změnu?

Učitel má děti vzdělávat tím, že na ně klade požadavky a nároky. Na druhou stranu je ale po dětech žádáno, aby na základě vlastních rozhodnutí docházelo k jejich sebeuskutečnění. Jak teda má učitel postupovat ve výchově? Má na děti klást nároky, nebo je nechat, aby se svobodně rozhodovaly a tím se seberozvíjely? (Helus, 2012)

Další problém, se kterým se učitelské povolání potýká, vychází z toho, že dnešní svět, svět 21. století, se neustále mění a je přeplněný informacemi. Učitelé proto nemají stejné úkoly jako předtím – musí se podílet na inovacích vzdělávání, protože učitel je považován za nositele změny. (Kasáčová, & Tabačáková, 2010)

Na Slovensku se od počátku 90. let uskutečnilo šest výzkumů problémů práce učitelů. Jelikož před rokem 1989 docházelo ke shodnému společenskému vývoji Slovenské i České republiky, lze uvažovat, že jsou podobnosti i v problémech učitelského povolání. Výzkum slovenských učitelů, který provedl Beňo (2001) vymezil pět oblastí problémů, které převzala Vašutová (2004):

- Materiální problémy (nízký plat)
- Osobní problémy (zdravotní potíže, únava, nedostatek volného času, omezování se)
- Vztahové problémy (vztahy v učitelském kolektivu, vztahy s dětmi, s rodiči)
- Pedagogické problémy (změny obsahu vyučování, vysoké počty dětí ve třídě, nedostatek pomůcek)
- Další specifické problémy (problémy občanské, politické, sociální, kulturní aj.)

Učitel mateřské školy by měl nejen disponovat pedagogickými znalostmi, dovednostmi a kompetencemi, ale měl by také zvládat stres a problémy, které s sebou učitelské povolání přináší.

2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ POHLEDEM RODIČŮ

Před rokem 1989 mateřská škola dbala na kolektivismus a na vědomosti, dovednosti a návyky. Proto ve vztahu rodiny a školy, rodina nepředstavovala partnera školy, ale musela se podřídit jejím požadavkům. Po roce 1989 se změnil nejen vztah rodiny a školy, ale také požadavky na předškolní vzdělávání. Rodiče využívají služeb mateřské školy. Aby se mateřská škola mohla považovat za partnera rodiny, musí nabízet kvalitní služby (tj. předškolní vzdělávání) a musí dbát na požadavky rodičů. (Prášilová, 2004 in Šmelová, 2005) Šmelová (2005) zjišťovala, jak rodiče vlastně vidí a vnímají mateřskou školu. Zjistila, že pro rodiče mateřská škola představuje důležitou instituci v životě jejich dětí, měla by s rodiči spolupracovat v oblasti výchovy a v oblasti rozvoje dítěte, a hlavně by dítě měla dobře připravit na základní školu.

Další výzkum, který bychom rádi zmínili, provedla Picková (2017), která zjišťovala důvody, proč děti z rodin bez socioekonomického znevýhodnění nenavštěvují mateřskou školu. Za sociálně znevýhodněné rodiny jsou považovány rodiny, které nedostatečně podporují své dítě ve vzdělávání, nedostatečně komunikují se školou, nebo se v blízkosti dítěte objevuje rizikové chování (různé druhy závislostí, násilí apod.).

Jako hlavní důvody vyplynuly silný ochranný výchovný styl rodiny, eliminace nedostatků z vlastního dětství, nedůvěra v zajištění všestranného rozvoje dítěte mateřskou školou a předčasná scholarizace. (Picková, 2017)

Rodiče dětem vycházejí ve všem vstříc, aby splnili jejich přání. Snaží se je chránit před nepříjemnostmi a ulevují jim od různých povinností. Matky poznamenaly, že tento přístup ve výchově je s docházkou do mateřské školy neslučitelný. Pokud se dětem do mateřské školy ráno nechce, matky s nimi zůstanou doma. Jedna matka uvedla, že dceru nechá doma rozhodovat o tom, co chce dělat, co jí baví, ale v mateřské škole se to neděje. (Picková, 2017) Rodiče mají na své dětství negativní vzpomínky a chtějí toho vlastní děti ušetřit. Jejich rodiče se jim málo věnovali a oni to chtějí vynahradiť svým dětem. Matky také uváděly, že díky tomu, že děti nenavštěvují mateřskou školu, mohou si více užít rodinu – prarodičů. V době, kdy rodiče dnešních dětí navštěvovali mateřskou školu, probíhala výchova a vzdělávání v mateřské škole jinak než dnes. Matky ale na základě vlastní zkušenosti děti nechtějí dávat do mateřské školy a snaží se pro ně najít jiné cesty výchovy a vzdělávání. Rodiče vnímají svou roli v rozvoji a vzdělání svého dítěte velmi zodpovědně. Vzdělávací roli ale mateřské škole nepřisuzují. Dítě nechodí do mateřské školy, aby rodič měl čas pro systematický a všestranný rozvoj dítěte. Dále byly velmi důležité mezigenerační vztahy, které mateřská

škola také nezprostředkuje. Rodiče kladou důraz na rodinné vztahy prarodičů s dětmi, kdy nevyužívají pouze pomoc s pohlídáním dětí, ale vymezují si určité časy v týdnu, kdy se prarodiče intenzivně dětem věnují a předávají jim své zkušenosti. (Picková, 2017)

Mnozí rodiče považují až základní školu za první institucionální stupeň vzdělávací cesty dítěte. Mateřskou školu považují za zařízení, ve kterém probíhá pouze hlídání dětí, když rodiče musí chodit do práce. Povinnost vzdělávat se dříve než na základní škole, se jim zdá předčasná. Rodiče považují mateřskou školu za zbytečnou, pokud mají možnost zůstat s dětmi doma. Vnímají ale i některé výhody mateřské školy – například adaptace dětí na kolektiv. Mnohdy ale rodiče k adaptaci dětí na kolektiv nevyužívají mateřskou školou, nýbrž chození s dětmi do kroužku, nebo setkávání se s podobnými rodinami přátel. Některé matky přiznávají, že mateřská škola může podpořit kognitivní rozvoj dítěte, ale uvádějí také, že to zvládnou samy stejně dobře, nebo i lépe než mateřská škola. (Picková, 2017)

Předškolní vzdělávání lze považovat za stejně důležité, jako ostatní stupně vzdělávání. Vídí to tak ale i rodiče? Vztah mezi mateřskou školou a rodinou se od minulosti změnil. V minulosti mateřská škola pouze předávala rodičům základní informace o dítěti a jeho případných problémech. Dnes je tento vztah zcela odlišný. Mateřská škola s rodinou neustále komunikuje, informace nesdíljuje pouze mateřská škola rodičům, ale také naopak. Obě strany se snaží o celkový rozvoj a spokojenost dítěte. Mateřská škola rodiče považuje za partnery a aktéry výchovy a vzdělávání dětí. Koncepce dnešní mateřské školy tkví v její otevřenosti rodičům. (Walterová, et al., 2010)

V roce 2010 (Walterová, et al.) byl proveden výzkum zjišťující míru spokojenosti veřejnosti se stavem českého školství. Z výzkumu vyplynulo, že nejlépe hodnoceným stupněm bylo právě předškolní vzdělávání a základní vzdělávání.

Jednou oblastí, kterou se zabýval výzkum z roku 2009 „Péče o děti předškolního a raného školního věku“, bylo mimo jiné zjistit, zda rodiče dětí do dvou let věku preferují vzdělávání v mateřské škole, nebo v domácím prostředí. Překvapujícím zjištěním bylo, že rodiče se uchylují spíše ke vzdělávání v domácím prostředí. Jedním z důvodů je délka rodičovské dovolené, dále pak nedostatečná důvěra v mateřskou školu. Rodiče ve výzkumu uváděli, že nabídky služeb mateřských škol jsou problémové a nedostačující. Nedostatky ale vyzdvihují především rodiče s vysokoškolským vzděláním. Tito rodiče také častěji vyhledávají alternativní formy vzdělávání. S čím jsou naopak rodiče spokojeni, je provozní doba mateřských škol, péče o děti nebo vzdělávací program pro děti. (Kuchařová, 2009 in Bernatíková, 2018)

Pohled rodičů na předškolní vzdělávání byl ovlivněn i tím, že tento stupeň vzdělávání byl až donedávna nepovinný. Až základní škola byla považována za první stupeň vzdělávání. Před nástupem do základní školy spočívalo veškeré vzdělávání pouze v hraní si s dětmi. Myslíme si, že i uzákonění povinného posledního roku předškolního vzdělávání se zapříčinilo o pokles zájmu rodičů o domácí vzdělávání. Pokud by se totiž rodič rozhodl pro domácí vzdělávání, musel by se s ředitelem mateřské školy domluvit na vzdělávacích oblastech a konkrétních výstupech, které dítě v daném roku dosáhne. (Zákon č. 178/2016 Sb. in Bernatíková, 2018)

Majerčíková a Urbaniecová (2020) provedly výzkum, ve kterém zjišťovaly, jak si učitelky mateřských škol myslí, že je jejich povolání vnímáno a jak se cítí být vnímány ve společnosti. Učitelky, které se výzkumu účastnily, své povolání vnímají jako významné poslání, ale uvědomují si, že ve společnosti převládá nedostatečné ocenění a omezený respekt vůči jejich povolání. Nízká prestiž povolání učitelek mateřských škol je způsobována feminizací učitelství a neznalostí veřejnosti o předškolním vzdělávání. Ve výsledcích výzkumu se objevila i nepatrná část učitelek, které uvedly, že se ve společnosti setkávají s respektem. Především pro rodiče dětí představují autoritu. Ve většině případů ale učitelky uvedly, že jsou rodiči považovány za hlídačky dětí, které mají jako hlavní náplň práce hraní si s nimi a u toho popíjení kafe. Rodiče si také myslí, že učitelé mají krátkou pracovní dobu, prázdniny a k tomu slušné finanční ohodnocení. Učitelky mateřských škol si myslí, že jsou veřejností vnímány podřadně oproti učitelům na základních a středních školách. Přisuzují to úrovni vzdělání (učitelce mateřské školy stačí středoškolské vzdělání) a také tomu, že rodiče netuší, že i v mateřské škole se děti vzdělávají a to prostřednictvím hry. Mateřskou školu nepovažují za vzdělávací instituci, nýbrž za instituci, kde učitelky hlídají děti po dobu, kdy jsou rodiče v zaměstnání. V současné době je rodiči pořád považována základní škola až za první opravdovou vzdělávací instituci, kde probíhá pravá a hodnotná edukace. Rodiče podle učitelek nevidí, co se děje v mateřské škole a neuvědomují si, že učitelky si také připravují vzdělávací program a to pro různé věkové skupiny, že se musí sebevzdělávat, aby se dokázaly individuálně věnovat dětem s ADHD, s autismem, dětem s logopedickými vadami. Rodiče oceňují pouze péči o dítě s využitím jednoduchých výchovných prvků. Rodiče jsou hlavními aktéry v určování veřejného mínění o učitelském povolání v mateřské škole. Učitelky ale uváděly, že jsou to právě rodiče, kdo ne vždy rozumějí, nebo jsou ochotni. Ale i když zastávají takové postoje, kladou na učitelky mateřských škol příliš vysoké nároky. Některé učitelky dokonce uváděly, že rodiče na učitelky přehazují to, co s dětmi mají dělat právě rodiče a to, čemu je právě rodiče mají naučit – měly by plnit rodičovské povinnosti.

Pár učitelek ale poznamenalo, že učitelky si za své problémy mohou samy. Nejsou kreativní, chybí jim motivace a málo komunikují s rodiči. A právě proto je rodiče vnímají tak, jak se samy prezentují – jako služky, které dětem utírají zadky a kontrolují umyté ruce. (Majerčíková, & Urbaniecová, 2020, in press)

2.1 Přání a očekávání rodičů od učitelů mateřské školy

Ve výzkumu Šmelové (2005) rodiče uváděli očekávání od mateřské školy. Nejčastěji se objevovala tato očekávání: příprava na vstup do základní školy, celkový rozvoj dítěte, kolektiv vrstevníků, atraktivní a zajímavá náplň (rodiče si představují hru na flétnu, výuku cizích jazyků), pomoc při výchově dětí, dobrý přístup k dětem, dítě, které se do mateřské školy těší.

Převážná většina dotazovaných rodičů vnímá mateřskou školu jako instituci, která nemá poskytovat pouze péči, ale má se i spolupodílet na celkovém rozvoji dítěte. Vyskytovaly se názory, že prvořadá funkce mateřské školy je péče o dítě, v mateřské škole by měly převažovat volné hry a učitelky mateřské školy by měly děti vychovávat mírně, ale s jasnými pravidly. Dnešní mateřské školy nemají problém s tím, aby rodiče nahlédli do dění mateřské školy a stali se její součástí. I přesto málo rodičů si myslí, že mají dostatečnou možnost spolupodílet se na činnosti mateřské školy. (Šmelová, 2005)

Do mateřské školy přicházejí děti na různé úrovni. Každý rodič od učitelky v mateřské škole očekává co nejlepší péči a individuální přístup k jeho dítěti. Učitelka to nemá jednoduché – i přesto, že je ve svém oboru odborníkem, nedělá to z ní odborníka na dítě. Tím, že rodič s učitelkou spolupracuje, umožňuje jí tak lépe poznat dítě a naplnit očekávání rodičů. (Svobodová, 2010)

Tatáž autorka, Svobodová (2017) provedla výzkum, aby zjistila, co je pro rodiče důležité u učitelky mateřské školy, která učí jejich dítě. Otázky byly členěny do sedmi oblastí – ve vztahu k dítěti, znalost dítěte, ve vztahu k rodičům, ve vztahu učitelky k jejímu povolání, ve vztahu ke škole a spolupracovníkům, oblast didaktických dovedností a vlastnosti učitelky mateřské školy.

Pro rodiče je důležité, aby se děti mohly na učitelku spolehnout, aby věděly, že jsou u ní v bezpečí a že jim vždy pomůže. V oblasti znalostí dítěte byla pro rodiče rozhodující schopnost učitelky poznat sociální patologické projevy u dítěte a znalost možností prevence. Neméně důležité jsou podle rodičů také znalosti o vývoji dítěte. Ve vztahu k rodičům rodiče upřednostňovali upřímnost, jasnost a konkrétnost. Pro rodiče je také důležité, aby učitelka měla své povolání ráda, aby byla schopna sebekritiky a neustále se snažila ve své práci

zdokonalovat. Vyjádřili také potřebu znalosti zákonů, norem a schopnost vedení administrativy. Z oblasti didaktických dovedností rodiče nejčastěji kladli důraz na zajištění bezpečnosti a zdraví dětí, schopnost učitelky naučit děti spolupráce a také vytváření dobrého klimatu ve třídě. Rodiče také mimo oblasti otázky spojovali učitelku mateřské školy s výrazy jako tolerance, trpělivost, porozumění, upřímnost, kreativita, individuální přístup, spravedlivost a mnoho dalších. (Svobodová, 2017)

Šmelová (2005) provedla výzkum, ve kterém hledala odpovědi na otázku, jestli současná koncepce předškolního vzdělávání odpovídá požadavkům a očekáváním rodičů.

Očekávání rodičů od současné mateřské školy byla rozdělena do několika podotázek. Hodnocení probíhalo v oblasti docházky dítěte do mateřské školy, skutečností ovlivňující výběr mateřské školy, konkrétních očekávání rodičů od mateřské školy, přínosu mateřské školy podle rodičů a požadavků rodičů na osobnost předškolního pedagoga.

Z výzkumu vyplynulo, že rodiče vnímají jako hlavní důvod docházky dítěte do mateřské školy potřebu dětského kolektivu. Mezi další důvody patří to, že rodič musí jít do zaměstnání, seznámení se dětí s budoucími spolužáky, připravenost na základní školu, poznávání nových věcí. V oblasti skutečností, které ovlivňují výběr mateřské školy, rodiče volili prioritu mezi polohou mateřské školy, pěkným prostředím, kvalitním pedagogickým sborem, velkým množstvím různých aktivit, pěkným přístupem k dětem, případně si mohli zvolit vlastní ukazatel. Z výzkumu vyplynulo, že pro rodiče je důležitý dobrý přístup k dětem, kvalitní pedagogický sbor a poloha školy. Někteří rodiče uváděli další priority jako například provoz mateřské školy, reference a doporučení známých. Někteří rodiče uváděli i to, že neměli jinou možnost při výběru mateřské školy, jelikož v obci jinou nemají. (Šmelová, 2005)

2.2 Požadavky rodičů na povolání učitele mateřské školy

Mezi všeobecné požadavky, které jsou kladeny na povolání učitele mateřské školy, patří morální vyspělost, tvořivost, autentičnost, zodpovědnost a svoboda. (Šmelová, 2009)

Podle výzkumu Šmelové z roku 2005 si převážná většina myslí, že vzdělání pedagoga má vliv na kvalitu jeho pedagogické práce a nepatrná část rodičů si myslí, že je důležitější láska k dětem než vzdělání. V otázce úrovně vzdělání se rodiče v nadpoloviční většině přikláněli ke středoškolskému, nebo vyššímu odbornému vzdělání. Mezi nejdůležitější požadavky, které rodiče ve výzkumu uvedli, patří dobrý vztah k dětem, znalost dítěte, morální chování a užívání nových přístupů ve vzdělávání. Pedagogická praxe klade na odbornost

předškolního pedagoga vyšší požadavky, než rodiče, kteří nedokážou ocenit nově nabyté kompetence učitele mateřské školy. (Šmelová, 2005)

Požadavky na učitele ale nekladou pouze rodiče. Národní soustava povolání uvádí požadavek na zdravotní způsobilost učitele mateřské školy. Zdravotní způsobilost posuzují odborníci a posudkoví lékaři. Onemocnění, která omezují výkon povolání, jsou zejména duševní poruchy, poruchy chování a závažná psychosomatická onemocnění. Závažné duševní poruchy a těžké poruchy chování jsou onemocnění, které vylučují výkon povolání. (Národní soustava povolání)

Současná společnost klade pořád větší nároky na pedagogické pracovníky. Děje se to zejména kvůli zvyšujícím se trendům soutěživosti a konkurenceschopnosti. Naopak morální ocenění učitelské profese pořád klesá. (Vašutová, 2008 in Kasáčová, & Tabačáková, 2010)

Učitel vykonává jedinečnou výchovnou a vzdělávací službu společnosti. Přípravuje následující generaci pro budoucnost celé společnosti. Jsou na něj proto kladeny vysoké nároky, požadavky a očekávání. Učitel sice učí pouze děti, ale jeho klientela je rozšířená i o rodiče a stát. Každá skupina má od učitele jiná očekávání a klade na něj jiné požadavky.

Proto, že učitel vzdělává děti, které jsou v nižší věkové kategorii a mají nižší společenský status, odráží se to i do společenské prestiže učitele. Od učitele se očekává, že disponuje vlastnostmi a schopnosti, jako například sebeovládání, sebereflexe, zodpovědnost, psychická odolnost vůči stresu. (Vašutová, 2004)

2.3 Předsudky vůči učitelství

Myslíme si, že v dnešní době mezi lidmi pořád převládá několik předsudků vůči učitelskému povolání. V této kapitole se pokusíme o popsání těchto předsudků.

Podle Heluse (2012) lze vymezit čtyři různé předsudky vůči učitelství. Všechny tyto předsudky jsou mezi lidmi rozšířené a neustále se připomínají. Předsudky vůči učitelství nejsou ničím podloženy, jsou založeny pouze na pocitech.

Jako první předsudek je to, že učitelské povolání není náročné. Tento předsudek se vztahuje hlavně na učitele základních škol, ale toto mínění převládá i u učitelů mateřských škol. Předsudek je založen na tom, že děti mají nerozvinutou mysl, která nevyžaduje velké vzdělávací nároky. Učitelé děti vzdělávají v banálních věcech, které zvládne naučit kdokoliv s maturitním vzděláním. Přílišné vzdělání může spíše škodit než prospívat. Příliš vzdělaný učitel nad věcmi moc přemýšlí a tím děti zatěžuje. Veřejnost opomíná fakt, že v mateřské škole nejde pouze o předávání poznatků dětem. (Helus, 2012)

Předsudek druhý se týká učitelů základních škol – výuka je pouze reprodukce toho, co je v učebnicích. Kvůli tomuto předsudku je učitelství vnímáno jako netvůrčí povolání.

Dalším předsudkem, který převládá ve společnosti, je, že předpoklady pracovat s dětmi musí být vrozeny. Ze všeho nejdůležitější je najít člověka, který má vrozené tyto dispozice, aby škola pouze doplnila vědomosti. Vzdělávání v tomto případě plní pouze podružnou funkci. Posledním předsudkem je, že hlavním důvodem výběru učitelského povolání je vlastní zkušenost se školou a učiteli. To, co učitel v dětství a mládí zažije, sám pak reprodukuje do vlastního učitelského působení. (Helus, 2012)

2.4 Role rodiče a role učitele ve výchově dítěte

Rodič má v životě každého člověka významnou roli, protože ho učí rodný jazyk, vštěpuje mu základní morální hodnoty, uvádí ho do světa kultury. Rodič je pro dítě vzorem, který ovlivňuje způsoby chování dítěte. Rodiče jsou zodpovědní za zdravý a správný vývoj dětí. Považují se také za zodpovědné za výsledky výchovy dětí. Do výchovy ale často vstupují i další lidé, například prarodiče, opatrovatelky, vychovatelé v jeslích a také učitelé v mateřské škole. Učitelé mají vzdělávat a vychovávat děti. Rodiče by v dnešním světě funkci učitelů nezvládli sami, proto jim musí důvěřovat. V minulosti byla škola považována za místo, kde se děti pouze vzdělávaly. Na rodičích bylo děti vychovávat a vštěpovat jim správné morální hodnoty. Dnešní mateřská škola se nesnaží děti pouze vzdělávat, ale zasahuje i do výchovy. Snaží se s rodiči spolupracovat. (Mendecka, 2005)

Rodiče, podle psycholožky Judith Harrisové (1988), nemají významnou úlohu ve výchově svých dětí. Ve výchově je nejpodstatnější složkou socializace, ke které nejlépe dochází ve skupině. Rodina a škola by spolu měly spolupracovat a domluvit se na všem, co budou po dětech požadovat a očekávat. Rodiče i učitelé musí dítě vychovávat stejně. Často se totiž stává, že co je pro dítě doma zakázané, v mateřské škole je to povoleno, případně i žádáno a naopak. Učitel má možnost každý den pozorovat skupinu dětí a vnímat roli každého dítěte, kterou ve skupině zaujímá. (Mendecka, 2005)

Práce učitele je ovlivňována výchovou rodiny a rodinným prostředím. Pokud rodina se školou odmítá spolupracovat, výsledky jakékoliv činnosti učitele nemohou být dobré. (Mišurcová, 2018)

Vašutová (2004, s. 81) uvádí některé pedagogické role učitele ve vztahu k dítěti:

- Role poskytovatel poznatků a zkušeností

Učitel ve výuce zprostředkovává dětem poznatky, ale i zkušenosti.

- Role poradce a podporovatele

Učitel je považován za průvodce učením dětí prostřednictvím vyučovací strategie. Je poradcem v různých výchovných i vzdělávacích situacích, které mohou nastat ve třídě. Je poradcem pro řešení učebních problémů dětí. Podporuje učení dětí, vytváří optimální podmínky pro jejich učení. Dohlíží také na chování dětí ve škole.

- Role tvůrce

Učitel tvoří kurikulární projekty, strategie vyučování, výukové materiály a pomůcky, aktivity a úlohy pro děti. Učitel se snaží nalézt nové koncepce a inovace ve vzdělávání.

- Role diagnostika

Učitel provádí diagnostiku dítěte v oblasti jeho vzdělávacích potřeb a zájmů. Diagnostikuje také sociální vztahy mezi dětmi ve třídě. Učitel se snaží odkrývat obtíže dětí a jejich zdroje. Komunikuje s dětmi, s rodiči, s výchovnými poradci o všech výchovně-vzdělávacích záležitostech.

- Role hodnotitele

Učitel posuzuje výsledky učení dětí, pozoruje a hodnotí změny osobnosti dítěte. Učitel nehodnotí pouze dítě, ale provádí také reflexi vlastní pedagogické práce. Na základě sebehodnocení se snaží nalézt nová řešení pedagogických situací.

- Role třídního manažera

Učitel vede třídu dětí a ovlivňuje sociální vztahy.

- Role socializační

Učitel je vzorem hodnot, kultivovaného a etnického chování. Učitel je považován za model profesní socializace.

Učitel by měl být pro děti vzorem, který jim vštěpuje základní morální hodnoty. (Helus, Bravená, & Franclová, 2012)

Mezi učitelem a rodičem existuje mezera ve vnímání a omezené porozumění ohledně chování dítěte, která občas brání v účinné spolupráci. Obě strany by měly rozvíjet porozumění na základě svých názorů a zkušeností, aby se role učitele a role rodiče ve výchově dítěte doplňovaly. Je také důležité, aby obě strany byly schopny omezit nedorozumění, rozvíjet vzájemnou ohleduplnost a vytvořit tak základ důvěry pro své partnerství. (Bang, 2018)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Bakalářská práce má výzkumný charakter a zabývá se představami rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy. Na zjištění těchto představ jsme použili kvantitativně orientovaný výzkum.

3.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu bylo popsat představy rodičů o pracovních činnostech, které vykonávají učitelé mateřských škol.

Dílčí cíle výzkumu:

- Zjistit, jaké jsou představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy podle: vzdělání, počtu dětí, osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy rodičů.
- Objasnit, jaký význam připisují rodiče jednotlivým pracovním činnostem, které vykonávají učitelé mateřských škol.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaké jsou představy rodičů o pracovních činnostech, které vykonávají učitelé mateřských škol?

Dílčí výzkumné otázky:

- Jaké jsou představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy podle: vzdělání, počtu dětí, osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy rodičů?
- Jaký význam rodiče připisují jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy?

V souvislosti s cílem výzkumu byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- Jaký je vztah mezi názory rodičů na vzdělání učitele mateřské školy a osobní zkušeností rodičů s docházkou do mateřské školy?
- Jaký je vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a počtem dětí, které rodič má?
- Jaký je vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním?

Stanovili jsme si také hypotézy:

- H 1: Názory rodičů na vzdělání učitele MŠ se liší podle toho, jestli mají rodiče osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy.
- H 2: Názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy se liší podle toho, kolik dětí rodič má.
- H 3: Názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy se liší podle toho, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání.

3.2 Výzkumná metoda

Pro záměr bakalářské práce jsme zvolili kvantitativně orientovaný výzkum. Proběhlo dotazníkové šetření mezi rodiči dětí navštěvujících mateřskou školu. Vytvořen byl dotazník jako výzkumný nástroj, který je v celém znění uveden v příloze číslo 2.

Dotazník je nástroj k hromadnému a poměrně rychlému zjišťování informací o znalostech, preferencích, názorech nebo postojích dotazovaných osob prostřednictvím písemného dotazování se. (Švec, 2009)

Dotazník byl určen pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu. Na začátku dotazníku se nachází představení a informace o tom, že dotazník, který bude sloužit pouze pro výzkum bakalářské práce, je anonymní. Dále úvodní část obsahuje poděkování rodičům za čas a ochotu.

Dotazník se skládá z 16 položek, z nichž je 6 otázek uzavřených, 4 otázky polouzavřené a 6 otázek otevřených. Na konci dotazníku je prostor pro vložení poznámek k tématu. Každá otázka obsahuje instrukce k vyplnění.

3.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořili rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu z České republiky. Pro výzkum byl zvolen dostupný výběr. Dotazník byl v tištěné podobě rozdán některým rodičům ze Zlínského kraje a dále byl umístěn na sociálních sítích v elektronické podobě. Bohužel dotazník nebyl rozdán do žádné mateřské školy z důvodu aktuální krizové situace. Vrátilo se nám celkem 93 dotazníků, z nichž žádný nebyl vyřazen z výzkumu.

3.4 Předvýzkum

Předtím, než jsme dotazník administrovali, oslovili jsme 8 rodičů ze Zlínského kraje za účelem realizace předvýzkumu. V předvýzkumu jde o ověřování výzkumné metody, hodnoty získaných údajů a časové aspekty výzkumu. (Švec, 2009)

Cílem bylo také posoudit, jak zkoumané osoby rozuměli pokynům, jestli rozuměli otázkám ve výzkumném nástroji, jestli jsou vybrané osoby ochotné zúčastnit se výzkumu. Byly vneseny připomínky k otázce číslo 12 a 14, které byly podle účastníků podobné, k otázkám 11 a 13, ve kterých byl zmíněn pouze učitel, což dává prostor k úvahám, zda se jedná o učitele obecně, nebo učitele MŠ/ZŠ/SŠ/VŠ. Podle účastníků předvýzkumu byly pokyny i otázky v dotazníku srozumitelné. Časová náročnost vyplňování výzkumného nástroje byla v průměru 15 minut. Na základě zmíněných podnětů byl tedy dotazník upraven do finální podoby a mohli jsme začít se samotným výzkumem.

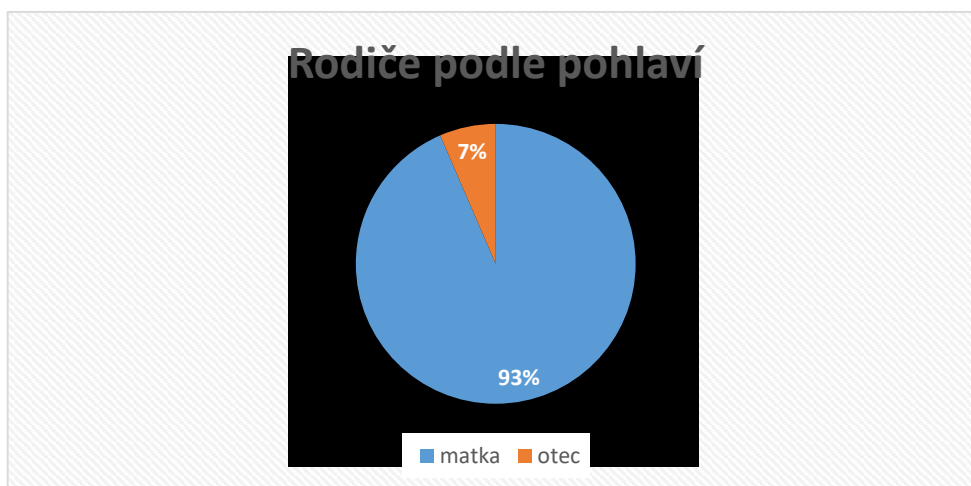
4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Celkem bylo zpracováno a vyhodnoceno 93 dotazníků vyplněných rodiči dětí navštěvujících mateřskou školu. Následující kapitola obsahuje výsledky výzkumu. Odpovědi jsou zpracovány v textu a také do tabulek a grafů.

4.1 Analýza a interpretace získaných dat

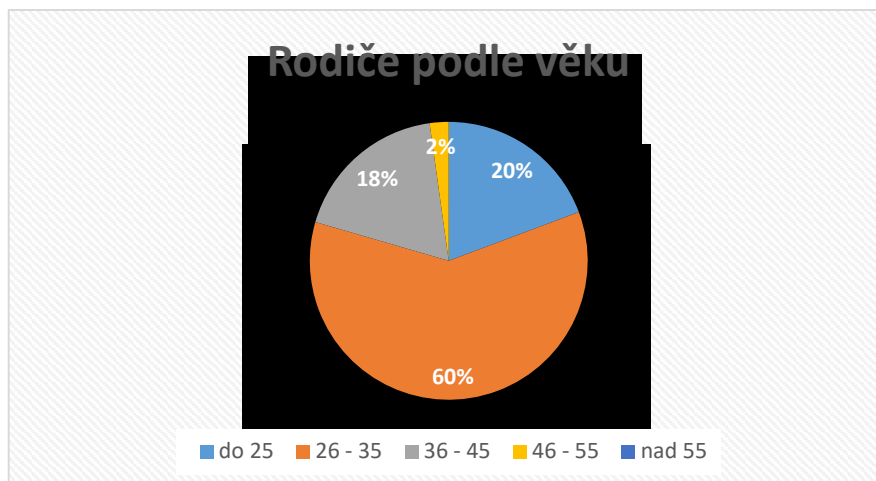
V této podkapitole budou postupně vyhodnoceny všechny otázky z dotazníku. U každé otázky uvádíme několik tabulek pro lepší přehlednost o představách rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy podle jejich vzdělání, podle počtu jejich dětí a podle jejich osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy.

V první položce dotazníku jsme zjišťovali pohlaví rodičů, kteří se do výzkumu zapojili. Z grafu č. 1 vyplývá, že se výzkumu účastnily převážně matky (skoro 94 %). Počet otců, kteří se do výzkumu zapojili, je podstatně nižší (pouze 6,5 %).

Graf 1: Rodiče podle pohlaví

V další otázce jsme se ptali na věk respondentů. Graf č. 2 ukazuje, že rodiče zapojení do výzkumu, jsou převážně ve věku od 26 do 35 let (až 60 %). Počet rodičů ve věku do 25 let a ve věku 36 až 45 let je téměř totožný (19,3 % a 18,3 %). Výrazně nejnižší zastoupení měli rodiče ve věku od 46 do 55 let (pouze 2 %). Ani jeden rodič ze skupiny nad 55 let se do výzkumu nezapojil. Toto rozložení je dle nás logické, jelikož rodiče dětí, kteří aktuálně navštěvují mateřskou školu, jsou pouze výjimečně starší 45 let.

Graf 2: Rodiče podle věku

V další otázce jsme se ptali na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Rodiče, kteří se výzkumu zúčastnili, mají téměř v polovině případů dosažené středoškolské vzdělání s maturitou (46,2 %). Druhou nejpočetnější skupinou rodičů jsou rodiče s vysokoškolským vzděláním (téměř 40 %). Asi desetinu respondentů tvořili rodiče s ukončeným středoškolským vzděláním s výučním listem. Nepatrné procento tvořili rodiče s vyšším odborným vzděláním a se základním vzděláním (3,2 % a pouhé 1 %).

Tabulka 1: Rodiče podle nejvyššího dosaženého vzdělání

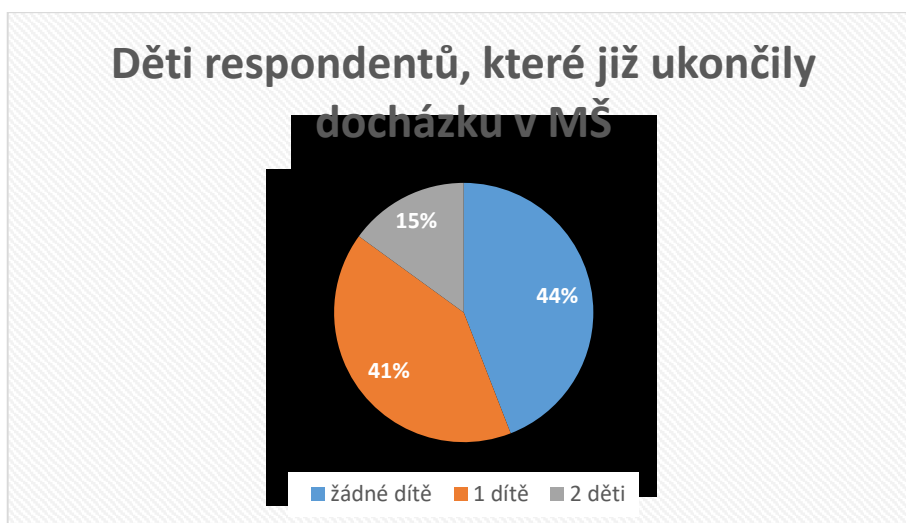
Možnosti	n	%
základní vzdělání	1	1,1
středoškolské vzdělání s výučním listem	9	9,7
středoškolské vzdělání s maturitou	43	46,2
vyšší odborné vzdělání	3	3,2
vysokoškolské vzdělání	37	39,8
celkem	93	100

Dále nás zajímalo, kolik dětí respondentů aktuálně navštěvuje mateřskou školu. Jak je uvedeno v grafu č. 3 nejvíce rodičů, téměř 100 % respondentů, má v mateřské škole aktuálně umístěno pouze jedno dítě (93,5 %). Pět rodičů uvedlo, že mateřskou školu aktuálně navštěvují dvě jejich děti (5,4 %) a pouze jeden respondent (1,1 %) má aktuálně v mateřské škole současně tři děti.

Graf 3: Děti respondentů, které aktuálně navštěvují MŠ

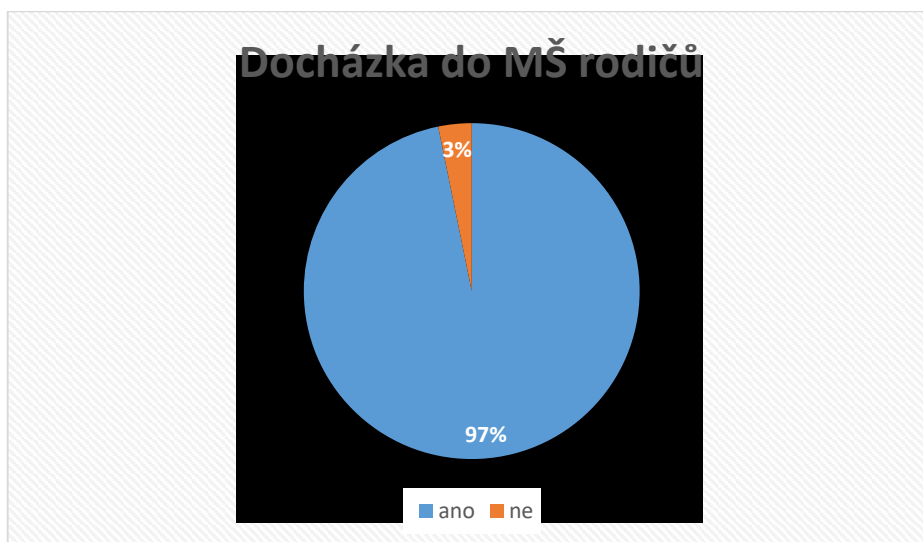
Dále jsme zjišťovali, kolik dětí respondentů navštěvovalo mateřskou školu a svou docházku již ukončilo. Tento údaj jsme zjišťovali proto, abychom mohli vyhodnotit, zda celkový počet dětí rodičů ovlivňuje jejich představy o pracovních činnostech učitele MŠ. Graf č. 4 ukazuje, že většina respondentů nemá žádné dítě, které již mateřskou školu ukončilo (44,1 %). Druhou nejpočetnější skupinou byli rodiče, kterých už jedno dítě mateřskou školu ukončilo (40,9 %). Objevovali se i rodiče, kteří mají už dvě děti, které mateřskou školu ukončily (15 %).

Graf 4: Děti respondentů, které již ukončili docházku v MŠ

Dále jsme chtěli vědět, zda rodiče chodili do mateřské školy jako dítě. Rodiče, kteří odpověděli, že jako dítě do mateřské školy chodili (až 96,8 %), měli také doplnit, jak dlouho ji navštěvovali. Dobu, jak dlouho rodiče mateřskou školu navštěvovali, ukazuje tabulka č. 2.

Pouze tři rodiče (3,2 %) odpověděli, že do mateřské školy nechodili. Rodiče až ve 49 případech navštěvovali mateřskou školu po dobu 3 let (54,4 %). 16 rodičů uvedlo, že do mateřské školy chodili 2 roky (17,8 %), Čtyři rodiče v mateřské škole byli pouze rok (4,5 %) a někteří rodiče uváděli, že mateřskou školu navštěvovali méně než jeden rok, například z důvodu častých nemocí (3,3 %). Až 12 rodičů na otázku délky jejich docházky do mateřské školy vůbec neodpověděli (až 13,3 %).

Graf 5: Docházka do MŠ rodičů

Tabulka 2: Doba docházky rodičů do MŠ

Odpovědi	n	%
méně než 1 rok	3	3,3
1 rok	4	4,5
2 roky	16	17,8
3 roky	49	54,4
4 roky	6	6,7
bez odpovědi	12	13,3
celkem	90	100

Rodiče, kteří mateřskou školu navštěvovali, jsme v další otázce dotazníku požádali o popsání vzpomínek na mateřskou školu z dob, kdy byli dětmi. Někteří rodiče své vzpomínky na mateřskou školu nenapsali. Celkem 81 rodičů popsalo své vzpomínky na mateřskou školu. Odpovědi rodičů jsme rozdělili do tří kategorií. Rodiče uváděli, že vzpomínky na mateřskou školu nemají, nebo že mají na mateřskou školu vzpomínky pozitivní a poslední kategorií jsou vzpomínky negativní. Za pozitivní vzpomínky považujeme i popis aktivit, který rodiče také často uváděli (například hraní si s kamarády, hraní si venku na zahradě).

Za negativní vzpomínky považujeme například nucení pít kakaa, škraloup na mléku apod. Šestnáct rodičů odpovědělo, že na mateřskou školu nemá vzpomínky (19,75 %). U rodičů převládaly spíše kladné vzpomínky, což nás dost překvapilo (až 50 rodičů, tedy 61,73 %). Negativní vzpomínky uvádělo pouze 15 rodičů, tedy 18,52 %.

Rodiče, kteří uváděli kladné vzpomínky na mateřskou školu, popisovali mimo jiné například rozložení nábytku ve třídě, jak se jmenovala jejich třída, jak se jmenovala paní učitelka, co v mateřské škole nejraději dělali. Jedna matka uvedla, že se jí v mateřské škole líbilo, ale mrzelo jí, že z ní musela odejít kvůli narození sourozence (připsala, že v té době matky na rodičovské dovolené museli mít doma i druhé dítě, které navštěvovalo mateřskou školu).

Rodiče, u kterých převládaly negativní vzpomínky na mateřskou školu, popisovali zejména nucení do jídla, škraloupy na mléku a kakau, nedostatek kamarádů v mateřské škole, časté chválení jiných dětí, spaní. Jedna matka uvedla, že jí sice pobyt v mateřské škole nevadil, ale brečela, jelikož by radši byla doma s babičkou.

V tabulce č. 3 je zobrazeno rozdělení rodičů podle jejich vzpomínek na mateřskou školu. V kolonce „nemá“ jsou zařazeni i rodiče, kteří mateřskou školu jako dítě nenavštěvovali.

Tabulka 3: Vzpomínky rodičů na MŠ

Odpovědi	n	%
pozitivní	50	53,76
negativní	15	16,13
nemá	28	30,11
celkem	93	100

Chtěli jsme také vědět, zda rodiče mají představu o tom, co jejich děti dělají v mateřské škole. Ve výsledcích této otázky jsme rodiče už rozdělili do kategorií podle vzdělání, podle počtu dětí a podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy. Z tabulky č. 4 vyplývá, že rodič se základním vzděláním nemá představu o tom, co jeho dítě dělá v mateřské škole. Zhruba polovina rodičů s výučním listem má představu o činnostech jejich dětí v mateřské škole, ostatní ne. Ve většině případů u rodičů s maturitou (téměř 90 %) rodiče mají představu o tom, co dělají jejich děti v mateřské škole. Všichni rodiče s vyšším odborným vzděláním odpověděli, že znají činnosti svých dětí, které vykonávají v mateřské škole. Převážná většina rodičů s vysokoškolským vzděláním (téměř 84 %) deklaruje, že mají představu o tom, co jejich děti dělají v mateřské škole. Nejvíce rodičů, kteří odpověděli, že neví, co jejich dítě dělá v mateřské škole, jsou rodiče s jedním dítětem. Drtivá většina rodičů se dvěma dětmi ví, co jejich dítě dělá v mateřské škole (až 95 %). Všichni rodiče se třemi dětmi odpověděli,

že ví, co jejich dítě dělá v mateřské škole. Z nejméně početné skupiny rodičů, rodičů se čtyřmi dětmi, si téměř 67 % rodičů myslí, že ví, co děti dělají v mateřské škole a asi 33 % nikoliv. Rodiče s pozitivními zkušenostmi z mateřské školy ve většině případů uváděli, že ví, co jejich děti dělají v mateřské škole (až 82 %). To samé ale platilo i u rodičů s negativními zkušenostmi z mateřské školy a u rodičů bez zkušeností s mateřskou školou, kteří také převážně uváděli, že znají činnosti jejich dětí v mateřské škole (až 80 %).

Z tabulek č. 4, č. 5 a č. 6 vyplývá, že drtivá většina rodičů má představu o tom, co jejich děti dělají v mateřské škole (až 80,6 %). Pouhých 19,4 % rodičů uvedlo, že nemá představu o činnostech, které jejich dítě v mateřské škole vykonává.

Tabulka 4: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech dětí v MŠ

Možnosti	ZŠ		Výuční list		maturita		VOŠ		VŠ		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	0	0	5	55,56	38	88,37	3	100	31	83,78	77	82,80
ne	1	100	4	44,44	5	11,63	0	0	6	16,22	16	17,20
celkem	1	100	9	100	43	100	3	100	37	100	93	100

Tabulka 5: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech dětí v MŠ

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	23	63,89	40	95,24	12	100	2	66,67	77	82,80
ne	13	36,11	2	4,76	0	0	1	33,33	16	17,20
celkem	36	100	42	100	12	100	3	100	93	100

Tabulka 6: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech dětí v MŠ

Možnosti	pozitivní		negativní		nemá		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	41	82	12	80	24	85,71	77	82,80
ne	9	18	3	20	4	14,29	16	17,20
celkem	50	100	15	100	28	100	93	100

Rodiče, kteří v otázce činností dětí v MŠ odpověděli ano, měli také napsat, co si myslí, že jejich děti v mateřské škole dělají. Seznam činností, které rodiče napsali, ukazuje tabulka č. 7. Tabulka ukazuje všechny aktivity, které rodiče napsali i s četností. Nejčastější aktivitou bylo hraní, poté učení a na třetím místě se umístilo chození ven, na procházky.

Někteří rodiče popisovali, že jim dítě všechny aktivity v mateřské škole popisuje. Jiní rodiče popsali den svého dítěte v mateřské škole do detailu (kdy se dítě přesouvá do jaké místnosti a co tam dělá). Rodiče k některým aktivitám připisovali i to, že jejich dítě navštěvuje Montessori školu, tudíž se aktivity trochu lišily. Udivila nás jedna odpověď, ve které rodič napsal, že dítě v mateřské škole nic nedělá po celý den. Rodiče nejčastěji uváděli, že znají činnosti svých dětí v mateřské škole právě od nich, nebo z nástěnek.

Tabulka 7: Seznam činností dětí v MŠ podle rodičů

Odpovědi	n	%
hraní si v kolektivu, samostatně, deskové hry	48	19,43
jezení	24	9,72
vyrábění (stříhání, lepení, kreslení, malování, vyšívání, modelování)	34	13,77
zpívání, tančení, cvičení, divadlo	29	11,74
učení/výuka – barvy, počítání, kreslení, básničky a písničky, stolování, zvířata, smysly, příroda, soběstačnost, komunikace, všestranný rozvoj, základy psaní, matematiky, rozvoj sociálních kompetencí, pravidla chování, hygienické návyky, získávání zkušeností, výuka angličtiny, kurzy plavání, rozvoj motorické a inteligenční stránky osobnosti, socializace, grafomotorické aktivity, vytváření respektu k autoritě cizího dospělého, plnění úkolů z pracovních sešitů	42	17
chození ven, na procházky, na výlety	40	16,19
spaní	19	7,69
příprava na školu	4	1,62
budování kamarádských vztahů, socializace	2	0,81
nácvik na besídky	3	1,21
uklizení	1	0,40
hraní na hudební nástroje	1	0,40
celkem	247	100

V další položce dotazníku jsme se snažili zjistit, zda rodiče považují mateřskou školu za vzdělávací, nebo pečovatelskou instituci. Rodič s ukončeným základním vzděláním si myslí, že mateřská škola je vzdělávací instituce. Zhruba 60 % rodičů s ukončeným vyšším odborným, vysokoškolským vzděláním a výučním listem předpokládá, že mateřská škola je vzdělávací instituce. U rodičů s maturitou vzdělávací instituce převládá až v 80 %. Asi 60 % rodičů s jedním dítětem předpokládá, že mateřská škola je vzdělávací instituce. Rodiče se čtyřmi dětmi si naopak v 60 % případů myslí, že mateřská škola je pečovatelská instituce. Rodiče se dvěma a třemi dětmi až v 80 % případů odpověděli, že mateřská škola je vzdělávací instituce. Převážná většina rodičů odpověděla, že si myslí, že mateřská škola je

vzdělávací instituce (až 73,12 %). Ostatní (26,88 %) mateřskou školu považují za pečovatelskou instituci, ale často dodávali, že to nelze striktně oddělit a prolínají se. Myslíme si, že rodiče považují mateřskou školu za pečovatelskou instituci, protože děti jsou moc malé a rodiče si myslí, že by si měli jenom hrát. Mnohdy rodiče za vzdělávání považují pouze učení psaní, nebo čtení.

Tabulka 8: Názory rodičů podle vzdělání na funkci MŠ

Možnosti	ZŠ		Výuční list		maturita		VOŠ		VŠ		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
V	1	100	6	66,67	35	81,40	2	66,67	24	64,86	68	73,12
P	0	0	3	33,33	8	18,60	1	33,33	13	35,14	25	26,88
celkem	1	100	9	100	43	100	3	100	37	100	93	100

Tabulka 9: Názory rodičů podle počtu dětí na funkci MŠ

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
V	22	61,11	35	83,33	10	83,33	1	33,33	68	73,12
P	14	38,89	7	16,67	2	16,67	2	66,67	25	26,88
celkem	36	100	42	100	12	100	3	100	93	100

Tabulka 10: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na funkci MŠ

Možnosti	pozitivní		negativní		nemá		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%
V	35	70	11	73,33	22	78,57	68	73,12
P	15	30	4	26,67	6	21,43	25	26,88
celkem	50	100	15	100	28	100	93	100

Rodiče u této otázky měli zdůvodnit svůj výběr. Důvody pro určení mateřské školy jako vzdělávací instituce uvádíme níže.

- Díky MŠ se děti zajímají více o věci kolem sebe.
- MŠ připravuje děti na ZŠ.
- Děti se učí novým věcem nenásilnou formou, samostatnosti, utváří si hodnoty a postoje, seznamují se se součástmi každodenního života. Učí děti být v kolektivu

dalších dětí a jak v něm fungovat, děti se učí zodpovědnosti a určitému řádu, který je čeká na ZŠ, učí se respektovat učitele jako další autoritu.

- Mají vzdělávací plán, naučí se tam spoustu užitečných věcí, které by se doma nenaučily.
- Děje se zde komplexní rozvoj osobnosti, vychovává z dětí osobnost.
- Od názvu – je to škola a patří do systému vzdělávání, škola není pouze o učení faktů, ale i o sociálních a jiných dovednostech.
- Učitel učí děti, rozvíjí jejich talent, kreativitu a myšlení, učitelky děti k něčemu vedou.
- Je to první krok, kde se děti učí disciplíně připravující je na základní školu.
- Rozvíjí smysly a schopnosti, buduje základy dovedností potřebných pro další již školní vzdělávání.
- Rozvíjí děti skrz hudbu, básničky, trénování paměti.
- Je to školská instituce, nepřebírá výchovu a vzdělávací povinnost od rodičů, je to instituce, která pomáhá dále rozvíjet dítě.
- Dítě by se mělo posunout dál, v rozvoji chování ve společnosti ostatních dětí, rozvíjení motoriky, nenásilně je rozvíjet a něco v nich probouzet.
- Naučí děti věci, které se doma naučit nechtějí, nebo je rodiče neznají.

Rodiče nejvíce uváděli, že mateřská škola rozvíjí osobnosti dítěte, učí je novým věcem, rozvíjí jejich motoriku. Pro rodiče je důležité, že učitelé děti rozvíjí nenásilně, není podstatné se z paměti učit básničky. Rodiče, kteří považují mateřskou školu za vzdělávací instituci, považují za vzdělávání například i učení hygienických návyků, apod.

Uvádíme také seznam důvodů rodičů, kteří považují mateřskou školu spíše za pečovatelskou instituci.

- Děti si potřebují hrát, většinu se umí naučit samy.
- Děti potřebují cítit pocit bezpečí a naučit se základní návyky, na vzdělávání slouží škola.
- Je to lepší hlídání, učitelky pečují o děti, hlídají je a vytírají dětem zadečky. Jde o starání o děti, které to ještě samy nezvládnou.
- Základní vzdělávání je na rodičích, v MŠ si dítě přirozenou cestou osvojuje sociální kontakty, je v bezpečí, dostane najíst a má zábavný program.
- Základní vzdělávání je na rodičích, v MŠ si dítě přirozenou cestou osvojuje sociální kontakty, je v bezpečí, dostane najíst a má zábavný program.

- Věk dětí je spíše k péči, vzdělání je v tomto věku všestranné, probíhá přirozeně.
- Spíše se dětem nevěnují, tak jak by je mohli něco naučit.
- Nahrazují starostlivost rodiče, starají se o jídlo, pitný režim, hry, doprovod na wc, ukládání ke spánku, socializace dětí do kolektivu.
- Učitelka je menší náhrada maminky, učitelky pomazlí a potulí děti.
- Děti potřebují dohled a společnost, díky které se pak mohou učit nové věci.
- V MŠ by děti měly mít pocit krásného a ničím nerušeného dětství, učitelky by hlavně měly zařídit, aby děti byly spokojené a najezené.
- Děti se zde nic nového neučí.

Rodiče, kteří považují mateřskou školu pouze za pečovatelskou instituci, se shodli v důvodech. V mateřské škole podle nich převládá péče nad výukou, učitelky se o děti především starají, jelikož děti to samy nedokáží.

Dále jsme od rodičů zjišťovali, jaké by podle nich měl mít učitel mateřské školy vzdělání. Rodič se základním vzděláním si myslí, že učitel mateřské školy by měl mít vysokoškolské vzdělání – bakalářský stupeň. Nejvíce rodičů s maturitou a s vysokoškolským vzděláním si myslí, že na vzdělání učitele MŠ nezáleží. U rodičů s výučním listem převažuje názor, že učitel mateřské školy by měl mít vysokoškolské vzdělání – bakalářský stupeň. Pouze u rodičů s vyšším odborným vzděláním převažuje vzdělání středoškolské. Rodiče s jedním a dvěma dětmi si ve většině případů myslí, že učitel mateřské školy by měl mít vysokoškolské vzdělání – bakalářský stupeň. U rodičů se třemi dětmi převažuje vzdělání středoškolské. Rodiče se čtyřmi dětmi se neshodli na jednom stupni vzdělání – ve stejném poměru (33,33 %) zvolili středoškolské a vysokoškolské vzdělání (bakalářský a magisterský stupeň). Ve skupině rodičů se čtyřmi dětmi ani jeden rodič nezvolil, že na vzdělání učitele mateřské školy nezáleží. Rodiče s pozitivními zkušenostmi z mateřské školy nejčastěji (32 %) volili, že učitel mateřské školy by měl mít vzdělání vysokoškolské – bakalářský stupeň. Rodiče s negativními zkušenostmi až v polovině případů (více než 50 %) volili možnost, že na vzdělání učitele mateřské školy nezáleží. Rodiče, kteří s mateřskou školou vlastní zkušenost nemají, nebo si nevzpomínají, nejvíce volili středoškolské vzdělání.

Nejvíce rodičů si myslí, že na vzdělání učitele mateřské školy nezáleží (33,3 %). Někteří uváděli i důvod, že záleží spíše na vztahu učitele k dětem. Poté rodiče volili středoškolské vzdělání stejně jako vysokoškolské vzdělání – bakalářský stupeň (28 %). Nejméně rodičů volilo vysokoškolské vzdělání – magisterský stupeň (pouze 10,7 %).

I výzkum realizovaný v roce 2015 (Čermáková, 2015) potvrdil, že podle rodičů na vzdělání učitele mateřské školy nezáleží. Nejvíce je dle nich potřeba praxe a zkušenost. Podle rodičů ani vysoká škola nedokáže vytvořit ideálního učitele mateřské školy.

V jiném výzkumu z roku 2005 (Šmelová) se rodiče v otázce úrovně vzdělání v nadpoloviční většině přiklíněli ke středoškolskému, nebo vyššímu odbornému vzdělání.

Tabulka 11: Názory rodičů podle vzdělání na vzdělání učitele MŠ

Možnosti	ZŠ		Výuční list		maturita		VOŠ		VŠ		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
SŠ	0	0	2	22,22	12	27,91	2	66,67	10	27,03	26	27,96
VŠ – Bc.	1	100	3	33,33	12	27,91	0	0	11	29,73	27	29,03
VŠ – Mgr.	0	0	2	22,22	4	9,30	0	0	4	10,81	10	10,75
nezáleží	0	0	2	22,22	15	34,88	1	33,33	12	32,43	30	32,26
celkem	1	100	9	100	43	100	3	100	37	100	93	100

Tabulka 12: Názory rodičů podle počtu dětí na vzdělání učitele MŠ

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
SŠ	10	27,78	9	21,43	6	50	1	33,33	26	27,96
VŠ – Bc.	12	33,33	14	32,56	0	0	1	33,33	27	29,03
VŠ – Mgr.	4	11,11	4	9,52	1	8,33	1	33,33	10	10,75
nezáleží	10	27,78	15	35,71	5	41,67	0	0	30	32,26
celkem	36	100	42	100	12	100	3	100	93	100

Tabulka 13: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na vzdělání učitele

MŠ

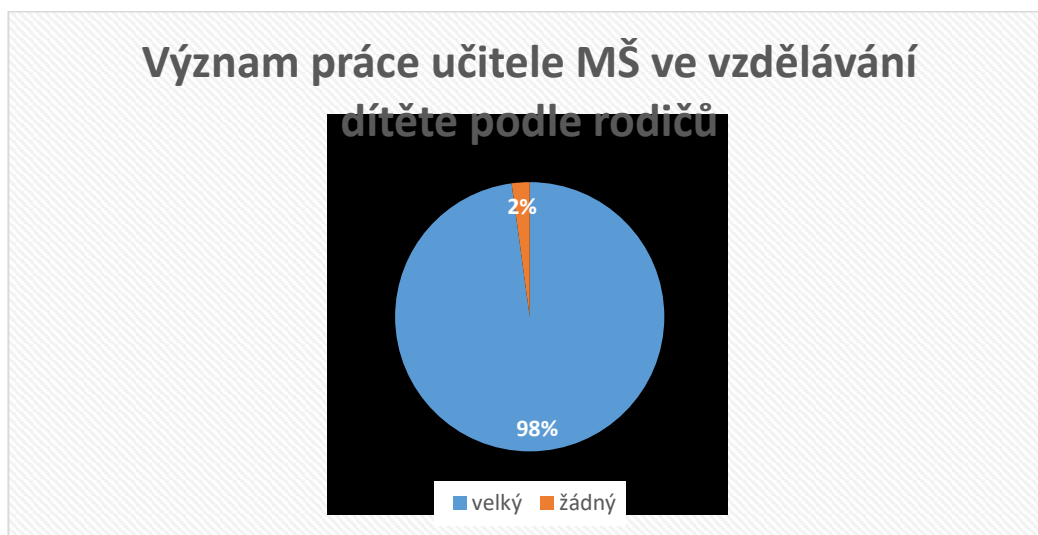
Možnosti	pozitivní		negativní		nemá		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%
SŠ	14	28	3	20	9	32,14	26	27,96
VŠ – Bc.	16	32	3	20	8	28,57	27	29,03
VŠ – Mgr.	6	12	1	6,67	3	10,71	10	10,75
nezáleží	14	28	8	53,33	8	28,57	30	32,26
celkem	50	100	15	100	28	100	93	100

V následující položce dotazníku jsme se rodičů ptali, jaký má podle nich význam práce učitele ve výchově jejich dítěte. Tato otázka je v dotazníku otevřená, rodiče teda měli možnost napsat cokoliv a nebyli omezeni možnostmi. Níže uvádíme některé odpovědi rodičů. Pouze dva rodiče z celkového počtu respondentů odpověděli, že podle nich nemá práce učitele mateřské školy žádný význam ve vzdělávání jejich dítěte. Ostatní rodiče si myslí, že práce učitele je důležitá a významná. Výrazně se dodatky k odpovědím nelišily – rodiče považují učitele jako důležitou autoritu a vzor pro jejich dítě, který má dítě učit novým věcem. Rodiče jsme podle odpovědí rozdělili na ty, kteří si myslí, že práce učitele má ve vzdělávání dítěte velký význam a na rodiče, kteří si myslí, že práce učitele ve vzdělávání dítěte nemá význam.

- Učitel má velký význam - průvodce, rádce, vytváří vhodné prostředí.
- Velký význam, dítě učitele respektuje, poslouchá ho, vše co řekne, bere vážně.
- Směřuje pomocí svých metod a výuky dítě k určitým postojům a názorům.
- Má velký význam, ale jedná se o společnou spolupráci rodič a učitel.
- Učitel dítěti utváří správný pohled na svět, učí ho dobrým způsobem.
- Velký, dítě s ním tráví hodně času. Děti jsou ve věku, kdy jsou formovatelné.
- Učitel by měl být kamarád i autorita, dítě se ve školce naučí režimu, dodržování pravidel, správné hygieny, začlenění další autority do života dítěte je důležité.
- Velký, je to základ do dalších studijních let.
- Obrovský, připravuje dítě na život, ovlivňuje ho.
- Velký význam, zná více písniček a básniček než zaměstnaný rodič.
- Učitel je nenahraditelná funkce v této fázi života.
- Učitel má klíčový význam – upevňuje zásady vštěpené rodinou.
- Učitel supluje roli rodiče v čase, kdy je dítě bez rodiče.
- Velký – naučí dítě něco, co se doma nenaučí, něco, co rodič nedokáže naučit, nebo na to nemá tolik času.
- Učitel určuje pravidla ve školce a hranice, rozvíjí jejich osobnost a je jim vzorem.
- Učitel by měl dítě neodradit od chuti a nadšení se učit a vzdělávat, podněcovat jeho zvědavost a být mu průvodcem.

Výsledek této otázky jsme porovnali s výzkumem z roku 2014 (Málková, 2014), ve kterém byla rozhovory zjišťována role učitele ve výchově dítěte podle rodičů. Bylo zjištěno, že rodiče se vidí jako klíčová osobnost ve výchově dítěte, nicméně učitele respektují a jeho práci uznávají. Tento výsledek se s naším zjištěním neshoduje, protože rodiče spíše považují

práci i roli učitele ve výchově dítěte jako zásadní a klíčovou, protože s dítětem tráví spoustu času a také v hodně činnostech rodiče zastupuje. Rodiče neuváděli, že je jejich role klíčová, nebo důležitější než role učitele.

Graf 6: Význam práce učitele MŠ ve vzdělávání dítěte podle rodičů

V další položce se již dostáváme k problematice a zjišťujeme, jaké mají rodiče představy o činnostech učitele mateřské školy, které vykonává v práci. Tato otázka je také otevřená, rodiče byli požádáni o vypsání alespoň pěti činností, které podle nich vykonává učitel mateřské školy v práci. Tabulky č. 14, č. 15 a č. 16 uvádí pracovní činností i s četností. Rodiče nejčastěji uváděli činnosti jako péče o děti, vzdělávání a výchova dětí, hlídání dětí, činnosti s dětmi, doprovod na procházkách, či jiných akcích.

Ve výzkumu z roku 2014, ve kterém rodiče také uváděli činnosti, které vykonává učitel mateřské školy, se hlídání dětí objevilo pouze čtyřikrát z 57 odpovědí. Naopak v našem výzkumu rodiče až 43 krát zmínili hlídání dětí jako pracovní činnost učitele mateřské školy. Ve výzkumu Mondekové (2014) se tedy hlídání dětí objevovalo pouze v 7 % případů, ale v našem výzkumu až téměř v polovině (46 %). Názor rodičů, že učitel mateřské školy děti hlídá, může být způsoben nedostatkem informací, které rodiče od učitelů dostávají.

Tabulka 14: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech učitele MŠ v práci

Odpovědi	ZŠ	Výuční list	Maturita	VOŠ	VŠ	celkem	%
péče o děti	1	2	22	0	37	62	18,51
činnosti s dětmi	1	7	20	0	9	37	11,04
doprovod na procházkách, akcích	1	2	1	1	5	10	2,99
vzdělávání dětí	0	9	28	2	27	66	19,70
hlídání dětí	0	3	25	2	13	43	12,84
výchova dětí	0	2	5	0	8	15	4,48
příprava	0	2	16	2	23	43	12,84
komunikace s rodiči	0	1	0	0	7	8	2,39
administrativa	0	1	8	1	14	24	7,16
rovnání konfliktů mezi dětmi	0	0	4	1	3	8	2,39
motivace dětí	0	0	3	0	1	4	1,19
uklizení	0	0	2	0	1	3	0,90
nic	0	0	1	0	0	1	0,30
školení	0	0	0	0	1	1	0,30
nevím	0	0	2	0	1	3	0,90
zabavování dětí	0	0	2	0	1	3	0,90
monitoring dětí	0	0	0	0	1	1	0,30
zajišťování mimoškolních aktivit	0	0	2	0	0	2	0,60
hodnocení činností	0	0	0	0	1	1	0,30
celkem	3	29	141	9	153	335	100

Tabulka 15: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech učitele MŠ v práci

Odpovědi	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	celkem	%
vzdělávání dětí	23	37	4	2	66	19,70
péče o děti	22	35	5	0	62	18,51
příprava	20	17	5	1	43	12,84
hlídání dětí	19	20	2	2	43	12,84
činnosti s dětmi	15	17	3	2	37	11,04
administrativa	6	14	4	0	24	7,16
doprovod na procházkách, akcích	4	5	1	0	10	2,99
rovnání konfliktů mezi dětmi	5	3	0	0	8	2,39
výchova dětí	4	8	3	0	15	4,48
komunikace s rodiči	2	4	2	0	8	2,39
zabavování dětí	3	0	0	0	3	0,90
motivace dětí	2	2	0	0	4	1,19
nevím	1	0	2	0	3	0,90
školení	1	0	0	0	1	0,30
hodnocení činností	1	0	0	0	1	0,30
monitoring dětí	1	0	0	0	1	0,30
uklizení	0	2	0	1	3	0,90
zajišťování mimoškolních aktivit	0	2	0	0	2	0,60
nic	0	0	0	1	1	0,30
celkem	129	166	31	9	335	100

Tabulka 16: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech učitele MŠ v práci

Odpovědi	pozitivní	negativní	nemá	celkem	%
vzdělávání dětí	36	11	19	66	19,70
péče o děti	36	11	15	62	18,51
příprava	27	6	10	43	12,84
hlídání dětí	24	6	13	43	12,84
činnosti s dětmi	22	4	11	37	11,04
administrativa	11	5	8	24	7,16
výchova dětí	6	5	4	15	4,48
rovnání konfliktů mezi dětmi	6	0	2	8	2,39
doprovod na procházkách, akcích	5	0	5	10	2,99
nevím	2	0	1	3	0,90
motivace dětí	2	1	1	4	1,19
uklizení	2	0	1	3	0,90
zajišťování mimoškolních aktivit	2	0	0	2	0,60
komunikace s rodiči	2	2	4	8	2,39
zabavování dětí	2	1	0	3	0,90
školení	1	0	0	1	0,30
hodnocení činností	1	0	0	1	0,30
nic	1	0	0	1	0,30
monitoring dětí	1	0	0	1	0,30
celkem	189	52	94	335	100

Dál jsme navazovali na předchozí otázku a ptali jsme se rodičů, zda si myslí, že se učitel mateřské školy připravuje do práce i doma. Rodič se základním vzděláním si myslí, že se učitel připravuje do práce i doma. Rodiče s výučním listem a rodiče s vyšším odborným vzděláním asi v 60 % případů odpovídali, že si myslí, že se učitel připravuje do práce i doma. Více než 90 % rodičů s maturitou a rodičů s vysokoškolským vzděláním uvedlo, že se dle nich učitel mateřské školy připravuje do práce i doma. Rodiče s jedním, dvěma i třemi dětmi si asi v 90 % myslí, že se učitel připravuje do práce i doma. U rodičů se čtyřmi dětmi převažuje názor (až v 66,67 %), že se učitel mateřské školy do práce doma nepřipravuje. Až 83 respondentů si myslí, že se učitel do práce připravuje i doma. Tito rodiče měli k odpovědi připsat, jaké činnosti podle nich učitel doma vykonává. Tabulky č. 26, č. 27 a č. 28 zobrazují činnosti i s četnostmi. V odpovědích rodičů se opakovaly činnosti jako příprava programu, her, vyrábění pomůcek, nebo sbírání inspirace. Překvapila nás odpověď, že se učitel

mateřské školy do práce psychicky připravuje a že si musí odpočinout. Někteří rodiče se zamýšleli také nad aktivitami jako je sebevzdělávání, či hodnocení svých plánů.

Tabulka 17: Názory rodičů podle vzdělání na přípravu učitele MŠ doma

Možnosti	ZŠ		Výuční list		maturita		VOŠ		VŠ		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	1	100	6	66,67	40	93,02	2	66,67	34	91,89	83	89,25
ne	0	0	3	33,33	3	6,98	1	33,33	3	8,11	10	10,75
celkem	1	100	9	100	43	100	3	100	37	100	93	100

Tabulka 18: Názory rodičů podle počtu dětí na přípravu učitele MŠ doma

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	32	88,89	39	92,86	11	91,67	1	33,33	83	89,25
ne	4	11,11	3	7,14	1	8,33	2	66,67	10	10,75
celkem	36	100	42	100	12	100	3	100	93	100

Tabulka 19: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na přípravu učitele MŠ doma

Možnosti	pozitivní		negativní		nemá		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ano	45	90	14	93,33	24	85,71	83	89,25
ne	5	10	1	6,67	4	14,29	10	10,75
celkem	50	100	15	100	28	100	93	100

Tabulka 20: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech učitele MŠ doma

Odpovědi	ZŠ	Výuční list	Maturita	VOŠ	VŠ	celkem	%
příprava programu	1	1	22	2	21	47	42,73
příprava pomůcek	0	4	9	0	14	27	24,55
vyhledávání inspirace	0	2	4	0	9	15	13,64
příprava akcí	0	0	1	0	1	2	1,82
psychická příprava	0	1	0	0	0	1	0,91
sebevzdělávání	0	0	5	1	0	6	5,45
přemýšlení, jak něco vyřešit/vylepšit	0	0	3	0	0	3	2,73
příprava administrativy	0	0	1	0	0	1	0,91
přemýšlení o dětech	0	0	0	0	2	2	1,82
vyhledávání výletů	0	0	0	0	2	2	1,82
příprava projektů	0	0	0	0	1	1	0,91
hodnocení svých plánů	0	0	0	0	1	1	0,91
příprava na rodičovské schůzky	0	0	0	0	1	1	0,91
odpočívání	0	0	0	0	1	1	0,91
celkem	1	8	45	3	53	110	100

Tabulka 21: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech učitele MŠ doma

Odpovědi	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	celkem	%
příprava programu	21	21	4	1	47	42,73
příprava pomůcek	10	16	1	0	27	24,55
vyhledávání inspirace	6	8	1	0	15	13,64
sebevzdělávání	3	2	1	0	6	5,45
příprava projektů	1	0	0	0	1	0,91
hodnocení svých plánů	1	0	0	0	1	0,91
přemýšlení, jak něco vyřešit/vylepšit	1	1	0	1	3	2,73
příprava akcí	0	2	0	0	2	1,82
přemýšlení o dětech	1	1	0	0	2	1,82
vyhledávání výletů	0	1	0	1	2	1,82
příprava na rodičovské schůzky	0	1	0	0	1	0,91
psychická příprava	0	0	1	0	1	0,91
příprava administrativy	0	1	0	0	1	0,91
odpočívání	0	0	1	0	1	0,91
celkem	44	54	9	3	110	100

Tabulka 22: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech učitele MŠ doma

Odpovědi	pozitivní	negativní	nemá	celkem	%
příprava programu	23	10	14	47	42,73
příprava pomůcek	18	4	5	27	24,55
vyhledávání inspirace	10	2	3	15	13,64
sebevzdělávání	4	2	0	6	5,45
vyhledávání výletů	1	1	0	2	1,82
přemýšlení, jak něco vyřešit/vylepšit	3	0	0	3	2,73
přemýšlení o dětech	1	0	1	2	1,82
příprava akcí	1	0	1	2	1,82
příprava administrativy	1	0	0	1	0,91
hodnocení svých plánů	1	0	0	1	0,91
psychická příprava	1	0	0	1	0,91
příprava na rodičovské schůzky	1	0	0	1	0,91
příprava projektů	0	0	1	1	0,91
odpočívání	0	0	1	1	0,91
celkem	65	19	26	110	100

V další otázce jsme se snažili zjistit, jaké činnosti a aktivity, které vykonávají učitelé mateřské školy, jsou podle rodičů nejdůležitější. V této otevřené otázce jsme rodiče požádali o uvedení maximálně dvou odpovědí. V tabulce níže jsou uvedeny odpovědi rodičů. Nejčastější se jako nejdůležitější činnosti učitele mateřské školy objevovalo vzdělávání a výchova dětí, péče o děti a hlídání dětí.

Tabulka 23: Názory rodičů podle vzdělání na nejdůležitější činnosti učitele MŠ

Odpovědi	ZŠ	Výuční list	maturita	VOŠ	VŠ	celkem	%
péče o děti	1	0	2	0	7	11	8,66
vzdělávání dětí	1	3	19	2	11	36	28,35
socializace dětí	1	0	0	0	0	1	0,79
výchova dětí	0	3	8	0	7	18	14,17
činnosti s dětmi	0	2	9	0	4	15	11,81
nevím	0	1	1	0	1	3	2,36
příprava	0	1	1	0	2	4	3,15
příprava dětí na ZŠ	0	1	1	1	0	3	2,36
hlídání dětí	0	0	6	1	9	16	12,60
motivace dětí	0	0	4	0	1	5	3,94
socializace dětí	0	0	3	1	3	7	5,51
rovnání konfliktů mezi dětmi	0	0	3	0	0	3	2,36
všechny	0	0	1	0	2	3	2,36
hodnocení	0	0	0	0	1	1	0,79
vedení kroužku	0	0	0	0	1	1	0,79
celkem	3	11	58	5	50	127	100

Tabulka 24: Názory rodičů podle počtu dětí na nejdůležitější činnosti učitele MŠ

Odpovědi	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	celkem	%
vzdělávání dětí	12	19	4	1	36	28,57
hlídání dětí	12	2	1	0	15	11,90
činnosti s dětmi	7	6	2	1	16	12,70
péče o děti	5	4	0	1	10	7,94
socializace dětí	4	3	1	0	8	6,35
výchova dětí	3	11	5	0	20	15,75
motivace dětí	2	1	1	1	5	3,97
příprava dětí na ZŠ	2	0	1	0	3	2,38
rovnání konfliktů mezi dětmi	2	1	0	0	3	2,38
nevím	1	1	0	1	3	2,38
hodnocení	1	0	0	0	1	0,79
příprava	1	1	1	0	3	2,38
všechny	0	2	1	0	3	2,38
vedení kroužku	0	1	0	0	1	0,79
celkem	52	52	17	6	127	100

Tabulka 25: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na nejdůležitější činnosti učitele MŠ

Odpovědi	pozitivní	negativní	nemá	celkem	%
vzdělávání dětí	23	3	8	34	26,77
činnosti s dětmi	11	2	4	17	13,39
hlídání dětí	10	2	4	16	12,60
výchova dětí	8	5	7	20	15,75
péče o děti	6	2	2	10	7,87
motivace dětí	4	0	1	5	3,94
socializace dětí	3	2	3	8	6,30
nevím	2	1	0	3	2,36
příprava	2	0	1	3	2,36
hodnocení	1	0	0	1	0,79
příprava dětí na ZŠ	1	0	2	3	2,36
rovnání konfliktů mezi dětmi	1	0	2	3	2,36
všechny	0	2	1	3	2,36
vedení kroužku	0	0	1	1	0,79
celkem	72	19	36	127	100

V další otázce jsme se zaměřili na činnosti, které podle rodičů učitel v mateřské škole nevykonává. Tabulky č. 26, č. 27 a č. 28 s výsledky jsou uvedeny v příloze číslo 3.

Rodič se základním vzděláním si myslí, že učitel mateřské školy nevykonává vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí, diagnostikování dětí, sebehodnocení své pedagogické činnosti s dětmi, řešení výchovných situací, tvorba učebních materiálů a pomůcek. Nejvíce rodičů s výučním listem volilo činnosti diagnostikování dětí a sebehodnocení své pedagogické činnosti s dětmi jako činnosti, které podle nich učitel mateřské školy nevykonává. V kategorii rodičů s maturitou i rodičů s vyšším odborným vzděláním získala nejvyšší počet hlasů činnost diagnostikování dětí. Rodiče s vysokoškolským vzděláním nejčastěji volili projektovou činnost jako činnost, kterou učitel mateřské školy podle nich nevykonává. Rodiče s jedním i se dvěma dětmi nejčastěji volili diagnostikování dětí jako činnost, kterou učitel mateřské školy nevykonává. Rodiče se třemi a čtyřmi dětmi také nejvíce volili diagnostikování dětí, ale zároveň i projektovou činnost a konzultaci se studenty na praxi.

U této otázky respondenti mohli vybrat více možností. Někteří respondenti nevybrali žádnou z nabízených možností. Činnosti – setkání s rodiči, příprava nástěnek a tvorba podkladů na nástěnky, dohlížení na třídu dětí v budově MŠ, nebo při pobytu venku, výzdoba a úprava třídy, školy, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící k potřebám vzdělávání dětí nevybral žádný rodič, tudíž všichni respondenti si myslí, že tyto aktivity učitelé mateřské školy rozhodně vykonávají. Pouze jeden rodič si myslí, že učitel mateřské školy nevykonává přímou pedagogickou činnost s třídou dětí v budově MŠ, nebo při pobytu venku.

V poslední položce dotazníku jsme se snažili zjistit, jakou významnost rodiče připisují jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy. Rodiče každou možnost hodnotili na škále 1 – 5, přičemž 1 znamenala velmi významná, 2 významná, 3 neutrální, 4 málo významná a 5 bezvýznamná. Ze všech 11 možností jsme sestavili tabulku podle průměru a celkového pořadí (od nejvýznamnějších po nejméně významné činnosti).

Podle rodiče se základním vzděláním jsou nejvýznamnějšími vykonávanými činnostmi učitele mateřské školy dohlížení na děti a výzdoba a úprava třídy, naopak nejméně významnou činností je podle něj tvorba učebních materiálů a pomůcek. Rodiče s výučním listem jako nejvýznamnější činnost označili přímou pedagogickou činnost s dětmi a jako nejméně významnou činnost označili sebehodnocení. U rodičů s maturitou se na prvním místě objevila přímá pedagogická činnost s dětmi jako nejvýznamnější činnost učitele mateřské školy a nejméně významná činnost je dle nich vedení pedagogické dokumentace.

Rodiče s vyšším odborným vzděláním zvolili tvorbu učebních materiálů a pomůcek a setkání s rodiči za nejvýznamnější činnosti a výzdobu a úpravu třídy a sebehodnocení za nejméně významné činnosti. Rodiče s vysokoškolským vzděláním považují za nejvýznamnější činnost učitele mateřské školy přímou pedagogickou činnost s dětmi a vedení pedagogické dokumentace považují za nejméně významnou. Rodiče s jedním dítětem považují za nejvýznamnější činnost učitele mateřské školy dohlížení na děti a za nejméně významnou považují vedení pedagogické dokumentace. Rodiče se dvěma dětmi naopak vedení pedagogické dokumentace považují za nejvýznamnější činnost spolu s přímou pedagogickou činností s dětmi. Jako nejméně významnou činnost zvolili sebehodnocení. U rodičů se třemi dětmi se na první místo dostalo řešení výchovných situací, naopak jako poslední uváděli účast na poradách a schůzích. Rodiče se čtyřmi dětmi považovali téměř všechny činnosti učitele mateřské školy za velmi významné, kromě vedení pedagogické dokumentace, výzdoby a úpravy třídy, samostudia a překvapivě setkání s rodiči, které hodnotili jako nejméně významnou činnost ze všech. Rodiče, kteří mají s mateřskou školou vlastní zkušenost pozitivní, hodnotili přímou pedagogickou činnost s dětmi jako nejvýznamnější činnost učitele mateřské školy. Vedení pedagogické dokumentace hodnotili jako nejméně významnou činnost. Dohlížení na děti je u rodičů, kteří mají s mateřskou školou vlastní zkušenost negativní, hodnoceno jako nejvýznamnější činnost. Stejně jako u první kategorie rodičů je vedení pedagogické dokumentace nejméně významnou činností. Rodiče, kteří s mateřskou školou vlastní zkušenost nemají, nebo si na ni nepamatují, volili přímou pedagogickou činnost s dětmi jako nejvýznamnější činnost učitele mateřské školy. I v této kategorii se na poslední místo, tedy jako nejméně významná činnost, dostalo vedení pedagogické dokumentace. Výsledky této otázky v tabulkách č. 29, č. 30 a č. 31 jsou uvedeny v příloze číslo 4.

5 ZÁVĚRY VÝZKUMU

Ze všech získaných odpovědí si nyní odpovíme na výzkumné otázky, které byly stanoveny před začátkem výzkumu.

VO č. 1: Jaké jsou představy rodičů o pracovních činnostech, které vykonávají učitelé mateřských škol?

Většina rodičů měla představu o tom, co učitel dělá v práci a také o tom, co dělá doma. Neustále se ale opakovaly stejné pracovní činnosti. Rodiče uváděli činnosti jako dohlížení na bezpečnost dětí, na jejich správné hygienické návyky, vedení řízené aktivity, komunikace s rodiči, učení dětí různým dovednostem, uklízení, výchova, vyprávění pohádek dětem, předvádění výstupů, rovnání konfliktů v kolektivu, bavení dětí, vymýšlení aktivit pro děti, příprava besídek nebo příprava pomůcek.

Žádný rodič neuvedl činnosti jako hodnocení dětí a jejich produktů, konzultace s jinými učiteli a odborníky, porady a schůze, vzdělávání jiných kolegů, diagnostika dětí, vzájemná poradenská spolupráce, tvorba vzdělávacího programu apod.

VO č. 2: Jaké jsou představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy podle: vzdělání, počtu dětí, osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy rodičů?

Rodiče s výučním listem uváděli vzdělávání dětí, činnosti s dětmi, hlídání dětí, doprovod na procházkách a akcích, výchovu dětí, péči o děti, komunikaci s rodiči a administrativu jako činnosti, které učitel vykonává v práci. Rodiče s maturitou navíc k výše uvedeným činnostem uváděli rovnání konfliktů mezi dětmi, motivaci dětí, uklízení, zajišťování mimoškolních aktivit a jeden rodič napsal, že učitel mateřské školy v práci nedělá nic. Rodiče s vyšším odborným vzděláním si myslí, že učitel mateřské školy v práci hlídá děti, vzdělává je, dělá dětem doprovod na procházkách a akcích, věnuje se administrativě a rovná konflikty mezi dětmi. Rodiče s vysokoškolským vzděláním uvedli nejvíce činností – kromě výše uvedených to bylo školení, zabavování dětí a hodnocení činností.

Rodiče s jedním dítětem si myslí, že učitel mateřské školy v práci vzdělává děti, pečuje o ně, hlídá děti, provádí činnosti s dětmi, provádí administrativu, doprovází děti na procházkách a akcích, rovná konflikty mezi dětmi, vychovává děti, komunikuje s rodiči, zabavuje děti, motivuje děti, účastní se školení, vzdělává se, hodnotí a provádí monitoring dětí.

Rodiče, kteří mají dvě děti, vyjmenovaly činnosti jako vzdělávání dětí, péči o děti, hlídání dětí, činnosti s dětmi, administrativu, výchovu dětí, komunikaci s rodiči, doprovod na

procházkách, rovnání konfliktů mezi dětmi, uklízení, zajišťování mimoškolních aktivit, motivaci dětí.

Rodiče se třemi dětmi si myslí, že učitel mateřské školy v práci pečuje o děti, vzdělává je, provádí administrativu, činnosti s dětmi, vychovává děti, komunikuje s rodiči, hlídá děti a doprovází děti na procházkách a akcích.

Rodiče se čtyřmi dětmi uvedli vzdělávání dětí, činnosti s dětmi, hlídání dětí a uklízení jako činnosti, které učitel mateřské školy vykonává v práci.

Rodiče s pozitivními zkušenostmi z mateřské školy uvedli vzdělávání dětí, péči o děti, hlídání dětí, činnosti s dětmi, administrativu, výchovu dětí, rovnání konfliktů mezi dětmi, doprovod na procházkách, motivaci dětí, uklízení, zajišťování mimoškolních aktivit, komunikaci s rodiči, zabavování dětí, školení, sebevzdělávání, hodnocení činností, nic a monitoring dětí jako činnosti, které učitel mateřské školy vykonává v práci.

Rodiče s negativními zkušenostmi z mateřské školy vyjmenovali péči o děti, vzdělávání dětí, hlídání dětí, výchovu dětí, administrativu, činnosti s dětmi, komunikaci s rodiči, motivaci dětí a zabavování dětí.

Rodiče bez zkušeností z mateřské školy si myslí, že učitel mateřské školy v práci vzdělává děti, pečuje o děti, hlídá děti, provádí činnosti s dětmi, administrativu, doprovází děti na procházkách a akcích, komunikuje s rodiči, vychovává děti, rovná konflikty mezi dětmi, motivuje děti a uklízí.

Většina rodičů (až 89 %) si myslí, že se učitel mateřské školy připravuje do práce i doma. Činnosti, které podle nich doma dělá, jsou příprava programu, příprava pomůcek, vyhledávání inspirace, vyhledávání výletů, plánování akcí. Rodiče s vysokoškolským vzděláním uváděli nejvíce činností – kromě výše vyjmenovaných odpočívání, příprava na rodičovské schůzky, příprava projektů, hodnocení svých plánů, přemýšlení o dětech a přemýšlení o tom, jak něco vyřešit, nebo vylepšit na výuce. Rodiče s pozitivními zkušenostmi z mateřské školy si navíc myslí, že učitel se do práce doma připravuje psychicky.

Téměř všichni rodiče (více než 80 %), bez ohledu na jejich vzdělání, počet jejich dětí, nebo zkušenost s mateřskou školou, si myslí, že se učitel připravuje do práce i doma. Všichni rodiče také uváděli stejné, či podobné činnosti, které dle nich vykonávají učitelé mateřské školy. Co se týká činností, které učitel mateřské školy nevykonává, rodič se základní vzděláním uvedl nejvíce činností. Dle něj učitel nevykonává vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí, diagnostikování dětí, sebehodnocení své pedagogické činnosti s dětmi, řešení výchovných situací, tvorba učebních materiálů a pomůcek. Rodiče

s výučním listem, maturitou i vyšším odborným vzděláním si myslí, že učitel mateřské školy neprovádí diagnostikování dětí. Rodiče s vysokoškolským vzděláním volili projektovou činnost jako činnost, kterou učitelé mateřské školy nevykonávají. U stejné otázky rodiče s jedním, dvěma, třemi i čtyřmi dětmi volili diagnostickou činnost. Rodiče se třemi a čtyřmi dětmi jsou ale přesvědčeni i o tom, že učitel mateřské školy nevykonává projektovou činnost a konzultaci se studenty na praxi. Po rozdělení rodičů do kategorií dle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy jsme zjistili, že všichni rodiče, nehledě na jejich zkušenost, uvedli diagnostikování dětí jako činnost, kterou podle nich učitel nevykonává.

VO č. 3: Jaký význam rodiče připisují jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy?

U otázky významnosti pracovních činností učitele mateřské školy jsme rodiče rovněž rozdělili podle vzdělání, podle počtu dětí a podle osobní zkušenosti s mateřskou školou. U rodiče se základním vzděláním se jako nejvýznamnější činnost objevilo dohlížení na děti a výzdoba a úprava třídy. Nejméně významné je podle něj tvorba učebních materiálů a pomůcek. Rodiče s výučním listem, maturitou i vysokoškolským vzděláním označili přímou pedagogickou činnost s dětmi jako nejvýznamnější vykonávanou činnost. Nejméně významná činnost podle rodičů s výučním listem i s vyšším odborným vzděláním je sebehodnocení. Podle rodičů s maturitou a s vysokoškolským vzděláním je nejméně významnou vykonávanou činností učitelem mateřské školy vedení pedagogické dokumentace.

Rodiče s jedním dítětem označili dohlížení na děti za nejvýznamnější činnost a vedení pedagogické dokumentace za nejméně významnou. Naopak rodiče se dvěma dětmi považují vedení pedagogické dokumentace za nejvýznamnější činnost, stejně jako přímou pedagogickou práci s dětmi. Sebehodnocení je dle nich nejméně významná činnost učitele mateřské školy. Rodiče se třemi dětmi určili řešení výchovných situací za nejvýznamnější činnost a účast na poradách a schůzích za nejméně významnou. Rodiče se čtyřmi dětmi považovali téměř všechny činnosti za velmi významné, kromě vedení pedagogické dokumentace, výzdoby a úpravy třídy, samostudia a překvapivě setkání s rodiči, které hodnotili jako nejméně významnou činnost ze všech.

Rodiče s pozitivní vlastní zkušeností s mateřskou školou a rodiče bez vlastní zkušenosti s mateřskou školou volili jako nejvýznamnější činnost učitele přímou pedagogickou činnost s dětmi. Ve všech kategoriích se jako nejméně významná činnost objevilo vedení

pedagogické dokumentace. Rodiče s negativní vlastní zkušeností s mateřskou školou vybrali jako nejvýznamnější činnost dohlížení na děti.

V otázce, ve které rodiče měli uvádět nejdůležitější činnosti, které vykonává učitel mateřské školy, se objevovalo vzdělávání dětí, výchova dětí a péče o děti nezávisle na vzdělání, počtu dětí, nebo vlastní zkušenosti s docházkou do mateřské školy.

5.1 Ověření hypotéz

H_0 : Názory rodičů na vzdělání učitele MŠ se neliší podle toho, jestli mají rodiče osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy.

H_A : Názory rodičů na vzdělání učitele MŠ se liší podle toho, jestli mají rodiče osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy.

Pro zjištění vztahu mezi názory rodičů na vzdělání učitele MŠ a osobní zkušeností rodičů s docházkou do mateřské školy byly použity informace z tabulky č. 13. Pro testování této hypotézy byl zvolen počet stupňů volnosti 2. Po výpočtu chí-kvadrátu jsme získali výsledek $CHI^2 = 7,281$. Tento výsledek jsme porovnali s kritickou hodnotou, která je 5,991. Námi vypočítaná hodnota je vyšší než hodnota kritická, proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Lze říct, že názory rodičů na vzdělání učitele MŠ souvisí s tím, jestli rodiče mají osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy. Rodiče, kteří mají osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy pozitivní, nejčastěji volili, že učitel mateřské školy by měl mít vysokoškolské vzdělání. Rodiče, kteří mají osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy negativní, nebo nemají, nejčastěji volili, že na vzdělání učitele mateřské školy nezáleží.

H_0 : Názory rodičů na hlavní poslání MŠ se neliší podle toho, kolik dětí rodič má.

H_A : Názory rodičů na hlavní poslání MŠ se liší podle toho, kolik dětí rodič má.

Ve druhé hypotéze jsme zjišťovali vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a počtem dětí, které rodič má. Pro zjištění informací byly použity informace z tabulky č. 9. Pro výpočet hypotézy byl zvolen počet stupňů volnosti 2. Námi vypočítaný chí-kvadrát testu byl 13,07. Tato hodnota je vyšší, než kritická hodnota, která činí 5,991. Z toho důvodu odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. Alternativní hypotéza tvrdí, že existuje závislost mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a počtem dětí, které rodič má. Počet dětí rodičů tedy ovlivňuje to, jestli rodiče považují mateřskou školu za vzdělávací, nebo pečovatelskou instituci.

H_0 : Názory rodičů na hlavní poslání MŠ se neliší podle toho, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání.

H_A : Názory rodičů na hlavní poslání MŠ se liší podle toho, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání.

V poslední hypotéze jsme zjišťovali vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním. Pro výpočet jsme využili informace z tabulek č. 8. Pro výpočet této hypotézy byl zvolen počet stupňů volnosti 1. Po výpočtu chí-kvadrátu jsme získali výsledek $CHÍ^2 = 2,124$ a po srovnání s kritickou hodnotou, která je 3,841, jsme dospěli k závěru, že hodnota vypočítaného chí-kvadrátu je nižší než kritická hodnota. Z toho důvodu nulovou hypotézu nezamítáme, ale přijímáme. Lze tedy říct, že nejvyšší dosažené vzdělání rodičů nesouvisí s tím, jaký mají názor na hlavní poslání mateřské školy. Jestli mají rodiče středoškolské, nebo vysokoškolské vzdělání neovlivňuje to, jestli mateřskou školu považují za vzdělávací, nebo pečovatelskou instituci.

Tabulky s výpočty všech hypotéz uvádíme v příloze číslo 5.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy.

V teoretické části bakalářské práce byla vymezena teoretická východiska zaměřená na problematiku učitelského povolání v mateřské škole. První kapitola byla zaměřená na učitele mateřské školy a jeho pedagogické znalosti, dovednosti a kompetence. Zabývali jsme se také problémy učitelského povolání. Ve druhé kapitole jsme se zabývali rodiči a jejich přáními, očekáváními a požadavky na učitele mateřské školy, dále pak srovnáním role rodiče a role učitele ve výchově dítěte.

V empirické části jsme si za hlavní cíl určili popsat představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy. Poté jsme si sestavili dílčí výzkumné cíle, výzkumné otázky a hypotézy. Jako metodu výzkumu jsme zvolili dotazníkové šetření. Výzkumným nástrojem se stal dotazník, který byl prostřednictvím sociálních sítí distribuován mezi rodiče, kteří mají aktuálně děti v mateřské škole. Výzkumu se zúčastnilo 93 respondentů.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že vzdělání rodičů neovlivňuje jejich názor na hlavní poslání mateřské školy. Tedy nejvyšší dosažené vzdělání rodičů nesouvisí s tím, zda považují mateřskou školu za vzdělávací, nebo pečovatelskou instituci. Naopak mezi názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy a počtem dětí, které rodič má, existuje závislost. Dále bylo také zjištěno, že osobní zkušenost rodičů s docházkou do mateřské školy souvisí s tím, jaký mají rodiče názor na vzdělání učitele mateřské školy.

Můžeme vyvodit závěr, že rodiče mají představy o pracovních činnostech, které vykonává učitel mateřské školy, avšak nejčastěji vyjmenovávali pouze vzdělávání dětí, péči o děti, hlídání dětí, činnosti s dětmi, výchovu dětí, doprovod na procházkách, komunikaci s rodiči nebo administrativu. Rodiče si myslí, že učitel mateřské školy neprovádí vyhodnocování prací dětí, sebehodnocení, nebo diagnostikování dětí a také si nemyslí, že spolupracuje s jinými pracovníky.

Myslíme si, že cíle bakalářské práce se nám podařilo naplnit. V teoretické části jsme vymezili teoretická východiska zaměřená na problematiku učitelského povolání v mateřské škole. Na základě výsledků jsme si dokázali vytvořit obraz o představách rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy a zároveň jsme dokázali zhodnotit hypotézy. Pokud bychom ale využili kvalitativní výzkum, případně smíšený, získali bychom doplňující informace a pochopili bychom názory rodičů na pracovní činnosti učitele mateřské školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bang, Y. S. (2018). Parents' perspectives on how their behaviors impede parent - teacher collaboration. *Social Behavior and Personality*, 46(11), 1787-1799. Dostupné z <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.7270>
- Bernatíková, P. (2018). *Názory rodičovské veřejnosti na povinné vzdělávání v mateřské škole* (diplomová práce). Dostupné z http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/42864/bernatikova_2018_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Burkovičová, R. (2013). *Obtížnost profesních činností v učitelství pro mateřské školy*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta.
- Burkovičová, R. (2012). Profesní činnosti učitelů mateřských škol a jejich výzkum. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity.
- Burkovičová, R., & Kropáčková, J. (2014). Profesní činnosti učitelek mateřských škol ve světle současných českých významů. *Pedagogická orientace*, 24(4), 562-582.
- Čermáková, K. (2015). *Ideální učitelka mateřské školy z pohledu rodičů*. (bakalářská práce). Dostupné z https://theses.cz/id/95r3wn/Ideln_uitelka_matesk_koly_z_pohledu_rod.pdf
- Dytrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada.
- Šmelová, E., & Nelešovská, A. (2009). *Učitel mateřské školy v reflexi současných proměn*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Helus, Z., Bravená, N., & Franclová, M. (2012). *Perspektivy učitelství*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- Karmasinová, D. (2005). *Náročnost povolání učitelky mateřské školy*. (diplomová práce). Dostupné z https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/2850/DP_TX_2005_1_11410_OSZD001_67689_0_20457.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kasáčová, B., & Tabačáková, P. (2010). *Profesia a profesiografia učitel'a v primárnom vzdelávaní*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta.
- Kyriacou, C. (2008). *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování* (Vyd. 3.). Praha: Portál.

- Majerčíková, J., & Urbaniecová, K. (2020). Prestiž učitelství v mateřské škole optikou subjektivní percepce učitelek. *Studia Pedagogica*, 2020, č. 1., v tisku.
- Málková, L. (2014). *Role učitele ve výchově žáků mateřských škol očima rodičů*. (bakalářská práce). Dostupné z https://is.muni.cz/th/dp8mw/Bakalarska_prace.pdf
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2017). *Národní soustava povolání*. Praha.
- Mišurcová, V. (2018). Právo rodičů na výchovu. *Pedagogická orientace*, 3(7), 101-105.
- Mendecka, G. (2005). Rodiče, nebo učitel – spor o vedoucí roli ve výchově. *Pedagogická orientace*, 15(1), 46-51.
- Mondeková, A. (2014). *Profese učitele mateřské školy*. (bakalářská práce). Dostupné z https://is.muni.cz/th/qq14s/BP_Mondekova.pdf
- Picková, H. (2017). Proč moje děti nechodí do mateřské školy. Přístup rodičů, jejichž rozhodování neomezují socioekonomické znevýhodnění. *Orbis Scholae*, 11(1), 51-69
- Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
- Svobodová, E., & Vítečková, M. (2017). *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál.
- Šmelová, E. (2005). Předškolní vzdělávání očima rodičovské veřejnosti. *Pedagogická orientace*, 15(1), 52-57.
- Švec, Š. (2009). *Metodologie věd o výchově: kvantitativně-scientické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu* (České rozš. vyd.). Brno: Paido.
- Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido.
- Veteška, J., & Tureckiová, M. (2008). *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ	mateřská škola
RVP PV	rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
SŠ	střední škola
VO	výzkumná otázka
VŠ	vysoká škola
ZŠ	základní škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rodiče podle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	34
Tabulka 2: Doba docházky rodičů do MŠ	36
Tabulka 3: Vzpomínky rodičů na MŠ.....	37
Tabulka 4: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech dětí v MŠ.....	38
Tabulka 5: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech dětí v MŠ.....	38
Tabulka 6: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech dětí v MŠ.....	38
Tabulka 7: Seznam činností dětí v MŠ podle rodičů	39
Tabulka 8: Názory rodičů podle vzdělání na funkci MŠ	40
Tabulka 9: Názory rodičů podle počtu dětí na funkci MŠ.....	40
Tabulka 10: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na funkci MŠ ...	40
Tabulka 11: Názory rodičů podle vzdělání na vzdělání učitele MŠ	43
Tabulka 12: Názory rodičů podle počtu dětí na vzdělání učitele MŠ.....	43
Tabulka 13: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na vzdělání učitele MŠ.....	43
Tabulka 14: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech učitele MŠ v práci	46
Tabulka 15: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech učitele MŠ v práci.....	47
Tabulka 16: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech učitele MŠ v práci	48
Tabulka 17: Názory rodičů podle vzdělání na přípravu učitele MŠ doma	49
Tabulka 18: Názory rodičů podle počtu dětí na přípravu učitele MŠ doma.....	49
Tabulka 19: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na přípravu učitele MŠ doma.....	49
Tabulka 20: Představy rodičů podle vzdělání o činnostech učitele MŠ doma	50
Tabulka 21: Představy rodičů podle počtu dětí o činnostech učitele MŠ doma	51
Tabulka 22: Představy rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ o činnostech učitele MŠ doma	51
Tabulka 23: Názory rodičů podle vzdělání na nejdůležitější činnosti učitele MŠ.....	52
Tabulka 24: Názory rodičů podle počtu dětí na nejdůležitější činnosti učitele MŠ	53
Tabulka 25: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do MŠ na nejdůležitější činnosti učitele MŠ	53
Tabulka 26: Názory rodičů podle vzdělání na činnosti, které učitel MŠ nevykonává	78
Tabulka 27: Názory rodičů podle počtu dětí na činnosti, které učitel MŠ nevykonává	79
Tabulka 28: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy na činnosti, které učitel MŠ nevykonává.....	80

Tabulka 29: Názory rodičů podle vzdělání na významnost pracovních činností učitele MŠ	81
Tabulka 30: Názory rodičů podle počtu dětí na významnost pracovních činností učitele MŠ	82
Tabulka 31: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy na významnost pracovních činností učitele MŠ	82
Tabulka 32: Vztah mezi názory rodičů na vzdělání učitele MŠ a osobní zkušeností rodičů s docházkou do MŠ	83
Tabulka 33: Vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání MŠ a počtem dětí rodičů	83
Tabulka 34: Vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání MŠ a nejvyšším dosaženým vzděláním rodičů	83

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Rodiče podle pohlaví.....	33
Graf 2: Rodiče podle věku	34
Graf 3: Děti respondentů, které aktuálně navštěvují MŠ.....	35
Graf 4: Děti respondentů, které již ukončili docházku v MŠ	35
Graf 5: Docházka do MŠ rodičů	36
Graf 6: Význam práce učitele MŠ ve vzdělávání dítěte podle rodičů	45

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Pracovní činnosti učitele mateřské školy podle Burkovičové.....	69
Příloha 2: Dotazník pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu	72
Příloha 3: Názory rodičů na činnosti, které učitel mateřské školy nevykonává	77
Příloha 4: Názory rodičů na významnost pracovních činností učitele mateřské školy	81
Příloha 5: Výpočty CHÍ kvadrátu	83

Příloha 1: Pracovní činnosti učitele mateřské školy podle Burkovičové

- Samostudium
- Sebevzdělávání účastí v institucionálním vzdělávání
- Administrativní činnosti spojené s konkrétním dítětem
- Administrativní činnosti spojené s přímou pedagogickou činností učitelky MŠ
- Plánování, projektování edukace dětí
- Příprava a organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost s dětmi
- Analýza a vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí
- Analýza a hodnocení výsledků dětí dosažených v kognitivní, emoční a psychomotorické oblasti v přímé pedagogické činnosti s dětmi a v profesionální péči o dítě
- Sebereflexe a sebehodnocení průběhu své přímé pedagogické činnosti s dětmi a profesionální péče o dítě
- Výzdoba a úprava třídy, školy
- Odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící k potřebám vzdělávání dětí o ostatních zaměstnanců MŠ
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části s třídou dětí zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části s třídou dětí zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou verbální i nonverbální komunikace s dětmi
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části s třídou dětí při pobytu venku s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části s třídou dětí při pobytu venku s převahou verbální i nonverbální komunikace s dětmi
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části se skupinou dětí zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části se skupinou dětí zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou verbální i nonverbální komunikace s dětmi

- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části se skupinou dětí při pobytu venku s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části se skupinou dětí při pobytu venku s převahou verbální i nonverbální komunikace s dětmi
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části individuálně zaměřená, zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části individuálně zaměřená, zařazená podle uspořádání dne dětí v budově MŠ s převahou verbální i nonverbální komunikace s dětmi
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části individuálně zaměřená při pobytu venku s převahou řízení a organizace
- Přímá pedagogická činnost podle připraveného edukačního projektu či jeho části individuálně zaměřená při pobytu venku s převahou verbální i nonverbální komunikace
- Profesionální péče o dítě včetně verbální i nonverbální komunikace s dítětem na základě analyzovaných potřeb dítěte v budově MŠ
- Profesionální péče o dítě včetně verbální i nonverbální komunikace s dítětem na základě analyzovaných potřeb dítěte mimo budovu MŠ
- Dohlížení na třídu dětí vycházející z uspořádání dne dětí v budově MŠ
- Dohlížení na třídu dětí podle aktuální situace při pobytu venku
- Dohlížení na třídu dětí odpovídající analyzovaným potřebám dětí
- Dohlížení na skupinu dětí vycházející z uspořádání dne dětí v budově MŠ
- Dohlížení na skupinu dětí podle aktuální situace při pobytu venku
- Dohlížení na skupinu dětí odpovídající analyzovaným potřebám dětí
- Dohlížení individuálně zaměřené vycházející z uspořádání dne dětí v budově MŠ
- Dohlížení individuálně zaměřené podle aktuální situace při pobytu venku
- Dohlížení individuálně zaměřené, odpovídající analyzovaným potřebám dětí
- Zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví dětí v budově MŠ
- Zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví dětí mimo budovu MŠ
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost s učitelkou v kmenové třídě MŠ

- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost s ostatními učitelkami i s pedagogickými pracovníky i mimo MŠ
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost s nepedagogickými spolupracovníky MŠ i mimo MŠ, s dalšími subjekty
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost se zákonnými zástupci dětí
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost při vedení pedagogické praxe
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost při přípravě mimořádných akcí
- Vzájemná spolupráce, poradenská, metodická, konzultační a organizační činnost při metodologické činnosti a metodologická činnost (Burkovičová, R. 2013., s. 74 – s. 169)

Příloha 2: Dotazník pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu

Vážení rodiče,

jmenuji se Saskia Kocianová a jsem studentkou oboru Učitelství pro mateřské školy na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku zjišťujícího představy rodičů o pracovních činnostech učitele mateřské školy. Dotazník je anonymní a data z něj získaná budou využita pouze pro výzkumné účely mé bakalářské práce.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas,

Saskia Kocianová

1. Jste
 - a) matka
 - b) otec
 - a)

2. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk? (*Označte jednu z nabízených možností.*)
 - a) do 25
 - b) 26 – 35
 - c) 36 – 45
 - d) 46 – 55
 - e) nad 55

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? (*Označte jednu z nabízených možností.*)
 - a) základní vzdělání
 - b) středoškolské vzdělání s výučním listem
 - c) středoškolské vzdělání s maturitou
 - d) vyšší odborné vzdělání
 - e) vysokoškolské vzdělání

4. Kolik Vašich dětí aktuálně navštěvuje mateřskou školu? (*Prosím doplňte číslo.*)

.....

5. Kolik Vašich dětí navštěvovalo mateřskou školu? (*Prosím doplňte číslo.*)

.....

6. Chodili jste do mateřské školy jako dítě? *(Označte jednu z nabízených možností.)*

a) ano *(jak dlouho, prosím doplňte)*

.....

b) ne

7. Pokud jste na předchozí otázku odpověděli kladně, můžete popsat Vaše vzpomínky na mateřskou školu? *(Prosím doplňte Vaši odpověď.)*

.....
.....
.....
.....
.....

8. Máte představu o tom, co všechno dělají Vaše děti v mateřské škole? *(Označte jednu z nabízených možností, pokud ano, napište, co si myslíte.)*

a) ano *(prosím doplňte)*

.....
.....
.....
.....
.....

b) ne

9. Co si myslíte o hlavním poslání mateřské školy? *(Označte jednu z nabízených možností a zdůvodněte Váš výběr.)*

a) Je to vzdělávací instituce, protože *(prosím doplňte)*.....

.....
.....
.....
.....

b) Je to pečovatelská instituce, protože (prosím doplňte).....
.....
.....
.....
.....

10. Jaké nejvyšší vzdělání by podle Vás měl mít učitel mateřské školy? (Označte jednu z nabízených možností.)

- a) Středoškolské
- b) vysokoškolské – bakalářský stupeň
- c) vysokoškolské – magisterský stupeň
- d) nezáleží

11. Jaký význam má podle Vás práce učitele mateřské školy ve vzdělávání Vašeho dítěte? (Prosím doplňte Vaši odpověď.)

.....
.....
.....
.....
.....

12. Co všechno podle Vás dělá učitel mateřské školy v práci? (Uved'te prosím alespoň 5 činností.)

.....
.....
.....
.....
.....

13. Co myslíte, připravuje se učitel mateřské školy do práce i doma?

a) ano, *(jak, prosím doplňte)*

.....
.....
.....
.....

b) ne

14. Jaké činnosti a aktivity, které vykonávají učitelé mateřské školy, jsou podle Vás nejdůležitější? *(Uved'te prosím nejvýše 2 odpovědi.)*

.....
.....

15. Vyberte z následujících pracovních činností ty, které podle Vás učitel mateřské školy **NEVYKONÁVÁ**. *(Označte libovolný počet možností.)*

- a) Samostudium
- b) Administrativní činnosti (spojené s konkrétním dítětem, s přímou pedagogickou činností učitelky MŠ, účast na správě a řízení školy, tvorba vzdělávacích programů, vedení pedagogické dokumentace)
- c) Příprava vzdělávání dětí a organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost s dětmi
- d) Vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí
- e) Diagnostikování dětí
- f) Sebehodnocení své pedagogické činnosti s dětmi
- g) Výzdoba a úprava třídy, školy, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící k potřebám vzdělávání dětí
- h) Přímá pedagogická činnost s třídou dětí v budově MŠ, nebo při pobytu venku
- i) Dohlížení na třídu dětí v budově MŠ nebo při pobytu venku
- j) Vzájemná spolupráce s ostatními učitelkami, s nepedagogickými spolupracovníky MŠ i mimo MŠ, s rodiči, učiteli ZŠ, pediatry, sociálními pracovníky, právníky
- k) Řešení výchovných situací

- l) Tvorba učebních materiálů a pomůcek
- m) Příprava nástěnek a tvorba podkladů na nástěnky
- n) Konzultace se studenty na praxi
- o) Účast na poradách, schůzích, zasedáních
- p) Setkání s rodiči
- q) Vedení kroužku, vedení školní kroniky (alba)
- r) Mimoškolní činnosti (školy v přírodě apod.)
- s) Projektová činnost

16. K jednotlivým pracovním činnostem učitele mateřské školy přiřaďte číslo podle významnosti, kterou jim připisujete. (1 – velmi významná, 2 – významná, 3 – neutrální, 4 – málo významná, 5 – bezvýznamná)

Pracovní činnost	1	2	3	4	5
Příprava vzdělávání dětí a organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost s dětmi					
Přímá pedagogická činnost s dětmi					
Dohlížení na děti					
Řešení výchovných situací					
Tvorba učebních materiálů a pomůcek					
Vedení pedagogické dokumentace					
Výzdoba a úprava třídy					
Účast na poradách a schůzích					
Sebehodnocení					
Samostudium					
Setkání s rodiči					

A tady je prostor pro Vaše poznámky k tématu. Budu ráda, když mi je sdělíte:

.....

.....

.....

.....

Děkuji za Váš čas.

Příloha 3: Názory rodičů na činnosti, které učitel mateřské školy nevykonává

Pro lepší přehlednost jsou k jednotlivým aktivitám přiřazeny pouze čísla:

- 1- Samostudium
- 2- Administrativní činnosti (spojené s konkrétním dítětem, s přímou pedagogickou činností učitelky MŠ, účast na správě a řízení školy, tvorba vzdělávacích programů, vedení pedagogické dokumentace)
- 3- Příprava vzdělávání dětí a organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost s dětmi
- 4- Vyhodnocování výtvarných, grafických a jiných produktů dětí
- 5- Diagnostikování dětí
- 6- Sebehodnocení své pedagogické činnosti s dětmi
- 7- Výzdoba a úprava třídy, školy, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící k potřebám vzdělávání dětí
- 8- Přímá pedagogická činnost s třídou dětí v budově MŠ, nebo při pobytu venku
- 9- Dohlížení na třídu dětí v budově MŠ nebo při pobytu venku
- 10- Vzájemná spolupráce s ostatními učitelkami, s nepedagogickými spolupracovníky MŠ i mimo MŠ, s rodiči, učiteli ZŠ, pediatry, sociálními pracovníky, právníky
- 11- Řešení výchovných situací
- 12- Tvorba učebních materiálů a pomůcek
- 13- Příprava nástěnek a tvorba podkladů na nástěnky
- 14- Konzultace se studenty na praxi
- 15- Účast na poradách, schůzích, zasedáních
- 16- Setkání s rodiči
- 17- Vedení kroužku, vedení školní kroniky (alba)
- 18- Mimoškolní činnosti (školy v přírodě apod.)
- 19- Projektová činnost

Tabulka 26: Názory rodičů podle vzdělání na činnosti, které učitel MŠ nevykonává

Možnosti	ZŠ		Vyučící list		maturita		VOŠ		VŠ		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	0	0	1	5,26	4	5,71	1	16,67	1	2,08	7	4,73
2	0	0	3	15,79	1	1,43	1	16,67	2	4,17	7	4,73
3	0	0	0	0	2	2,86	0	0	1	2,08	3	2,03
4	1	20	1	5,26	3	4,29	0	0	5	10,42	10	6,76
5	1	20	4	21,05	14	20	2	33,33	7	14,58	28	18,92
6	1	20	4	21,05	5	7,14	0	0	7	14,58	17	11,49
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	1	1,43	0	0	0	0	1	0,68
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	2	2,86	0	0	3	6,26	5	3,38
11	1	20	0	0	3	4,29	0	0	1	2,08	5	3,38
12	1	20	0	0	8	11,43	0	0	0	0	9	6,08
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	0	0	1	5,26	6	8,57	0	0	7	14,58	14	9,46
15	0	0	1	5,26	5	7,14	0	0	1	2,08	7	4,73
16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	0	0	1	5,26	2	2,86	1	16,67	0	0	4	2,70
18	0	0	2	10,55	4	5,71	0	0	4	8,33	10	6,76
19	0	0	1	5,26	10	14,28	1	16,67	9	18,76	21	14,19

Tabulka 27: Názory rodičů podle počtu dětí na činnosti, které učitel MŠ nevykonává

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	3	3,90	1	2,72	2	13,33	1	8,33	7	4,73
2	4	5,19	2	4,55	1	6,67	0	0	7	4,73
3	2	2,60	0	0	0	0	1	8,33	3	2,03
4	5	6,49	4	9,10	1	6,67	0	0	10	6,76
5	13	16,88	10	22,73	3	20	2	16,67	28	18,92
6	10	12,99	5	11,36	2	13,33	0	0	17	11,49
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0	0	1	8,33	1	0,68
9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	1	1,30	3	6,82	0	0	1	8,33	5	3,38
11	4	5,19	0	0	0	0	1	8,33	5	3,38
12	5	6,49	2	4,55	1	6,67	1	8,33	9	6,08
13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	7	9,10	5	11,36	0	0	2	16,67	14	9,46
15	5	6,49	1	2,27	1	6,67	0	0	7	4,73
16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	2	2,60	0	0	1	6,67	1	8,33	4	2,70
18	7	9,10	2	4,55	0	0	1	8,33	10	7,76
19	9	11,69	9	20,45	3	20	0	0	21	14,19

Tabulka 28: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy na činnosti, které učitel MŠ nevykonává

Možnosti	pozitivní		negativní		nemá		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1	5	5,88	0	0	2	4,65	7	4,73
2	2	2,35	1	5	4	9,30	7	4,73
3	2	2,35	0	0	1	2,33	3	2,03
4	4	4,71	2	10	4	9,30	10	6,76
5	15	17,65	5	25	8	18,60	28	18,92
6	8	9,41	3	15	6	13,95	17	11,49
7	0	0	0	0	0	0	0	0
8	1	1,18	0	0	0	0	1	0,68
9	0	0	0	0	0	0	0	0
10	5	5,88	0	0	0	0	5	3,38
11	4	4,71	0	0	1	2,33	5	3,38
12	5	5,88	2	10	2	4,65	9	6,08
13	0	0	0	0	0	0	0	0
14	9	10,59	1	5	4	9,30	14	9,46
15	4	4,71	1	5	2	4,65	7	4,73
16	0	0	0	0	0	0	0	0
17	3	3,53	0	0	1	2,33	4	2,70
18	5	5,88	1	5	4	9,30	10	6,76
19	13	15,29	4	20	4	9,30	21	14,19

Příloha 4: Názory rodičů na významnost pracovních činností učitele mateřské školy

- 1- Příprava vzdělávání dětí a organizace podmínek pro přímou pedagogickou činnost s dětmi
- 2- Přímá pedagogická činnost s dětmi
- 3- Dohlížení na děti
- 4- Řešení výchovných situací
- 5- Tvorba učebních materiálů a pomůcek
- 6- Vedení pedagogické dokumentace
- 7- Výzdoba a úprava třídy
- 8- Účast na poradách a schůzích
- 9- Sebehodnocení
- 10- Samostudium
- 11- Setkání s rodiči

Tabulka 29: Názory rodičů podle vzdělání na významnost pracovních činností učitele MŠ

Možnosti	ZŠ		Výuční list		maturita		VOŠ		VŠ	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí
1	3	3	1,38	3	1,44	3	1,67	2	1,73	3
2	2	2	1	1	1,26	1	1,67	2	1,32	1
3	1	1	1,13	2	1,4	2	3	5	1,38	2
4	2	2	1,38	3	1,51	4	1,67	2	1,76	4
5	4	4	1,63	4	2,02	7	1,33	1	2,27	6
6	3	3	1,88	6	2,37	11	2,67	4	3	9
7	1	1	1,63	4	2,09	9	3,33	6	2,57	8
8	2	2	1,88	6	2,16	10	2	3	2,57	8
9	3	3	2,5	7	2,07	8	3,33	6	2,46	7
10	3	3	1,75	5	1,95	6	1,67	2	2,14	5
11	2	2	1,63	4	1,67	5	1,33	1	1,76	4

Tabulka 30: Názory rodičů podle počtu dětí na významnost pracovních činností učitele MŠ

Možnosti	1 dítě		2 děti		3 děti		4 děti	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí
1	1,53	3	1,71	4	1,33	2	1	1
2	1,25	2	1,31	1	1,33	3	1	1
3	1,14	1	1,62	2	1,58	4	1	1
4	1,75	5	1,62	3	1,25	1	1	1
5	2,14	7	2,12	7	2	5	1	1
6	2,42	9	2,81	1	2,67	8	1,33	2
7	2,25	8	2,29	8	2,42	7	1,67	3
8	2,14	7	2,36	9	2,83	9	1	1
9	2,25	8	2,45	10	2,33	6	1	1
10	2	6	2,07	6	2	5	1,33	2
11	1,58	4	1,81	5	1,58	4	1,67	3

Tabulka 31: Názory rodičů podle osobní zkušenosti s docházkou do mateřské školy na významnost pracovních činností učitele MŠ

Možnosti	pozitivní		negativní		nemá	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí
1	1,44	3	1,87	5	1,64	3
2	1,26	1	1,53	2	1,18	1
3	1,42	2	1,4	1	1,39	2
4	1,52	4	1,8	4	1,64	3
5	2,06	7	2,1	6	2,11	6
6	2,54	11	2,8	10	2,57	10
7	2,26	9	2,33	8	2,25	7
8	2,16	8	2,6	9	2,36	9
9	2,3	10	2,33	8	2,32	8
10	1,94	6	2,13	7	2,07	5
11	1,66	5	1,67	3	1,75	4

Příloha 5: Výpočty CHÍ kvadrátu

H 1: Názory rodičů na vzdělání učitele MŠ se liší podle toho, jestli mají rodiče osobní zkušenost s docházkou do mateřské školy.

Tabulka 32: Vztah mezi názory rodičů na vzdělání učitele MŠ a osobní zkušeností rodičů s docházkou do MŠ

	pozitivní	negativní a nemá	celkem
SŠ	14 (13,98)	12 (12,02)	26
VŠ	22 (19,89)	15 (17,11)	37
Nezáleží	14 (16,13)	16 (13,87)	30
celkem	50	43	93

H 2: Názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy se liší podle toho, kolik dětí rodič má.

Tabulka 33: Vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání MŠ a počtem dětí rodičů

	1 dítě	2 děti	3 a více dětí	celkem
V	22 (26,32)	35 (30,71)	11 (10,97)	68
P	14 (9,68)	7 (11,29)	4 (4,03)	25
celkem	36	42	15	93

H 3: Názory rodičů na hlavní poslání mateřské školy se liší podle toho, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání.

Tabulka 34: Vztah mezi názory rodičů na hlavní poslání MŠ a nejvyšším dosaženým vzděláním rodičů

	SŠ	VŠ	celkem
V	44 (40,95)	24 (27,05)	68
P	12 (15,05)	13 (9,95)	25
celkem	56	37	93